

Lakewood Daf Yomi

PRESENTED BY SRULY BORNSTEIN

לע״נ

ברוך דוב ז״ל בן יבלחט״א משה חיים ווידרא נ״י
הרב שמעון דוד בן ר' יעקב יוסף איידער זצ״ל

מראה מקומות רשפי אש

לע״נ מריס שיינדל בת יבלחט״א אפרים שמעון סינאוויץ

לא אמר פ"ח מהל' לנגזל
הכלל ד' סמך ענין מד
טו"ש"ע א"ח קימן הממה
סעיף ג'
ד"ה ב ג מ"י פ"ב מהל'
גזילה והפדה הל' י"א
סמך שנינו ע"ב טו"ש"ע ח"מ
קימן ט"ס סעיף ה'
ד"ה ד מ"י ט"ס הלכה י'
טו"ש"ע ט"ס סעיף ו'
ה"ה ה מ"י ט"ס הלכה י"א
טו"ש"ע ט"ס סעיף ה'
ז"ו ו מ"י ט"ס הלכה י'
טו"ש"ע ט"ס סעיף ו'
ה"ה ז א מ"י ט"ס הלכה י'
טו"ש"ע ט"ס סעיף ו'
ז"ו ו מ"י ט"ס הלכה י'
טו"ש"ע ט"ס סעיף ו'
ב ב ב ב ב ב ב ב ב ב ב ב
הלכה ד טו"ש"ע ט"ס
סעיף א'
ב ב ב ב ב ב ב ב ב ב ב ב
מכירה הלכה י' סמך
שנינו טו"ש"ע ח"מ קימן
רוב סעיף א'
ב ב ב ב ב ב ב ב ב ב ב ב
ז"ו ו מ"י ט"ס הלכה י"א
טו"ש"ע ט"ס סעיף ה'
סעיף ג'
ב ב ב ב ב ב ב ב ב ב ב ב
פ"ח מ"י ט"ס מהלכות
טו"ש"ע ט"ס הלכה ד'
סמך שנינו ע"ב טו"ש"ע ח"מ
קימן פ"ב סעיף א'
ב ב ב ב ב ב ב ב ב ב ב ב
ב ב ב ב ב ב ב ב ב ב ב ב
ה"ה ו פ"ח מהל' מכירה
הלכה י' סמך שנינו ט"ס
טו"ש"ע ח"מ קימן ט"ס
סעיף א':

לענין רש"י
פ"ח"א. פירוש חמיה
(רש"י מנחות דף ק"ו ע"א
ד"ה נכבא):

ליקוטי רש"י

נכבא. חמיה של ספק
וקדושין ח"ה. חמיה ספק
מתוך לשון (ישעיהו)
הפסל שני חרש ושבחתי
לכ"ו. חמיה חלה על וזה
שקולין פט"ל"א (מנחה
ק"ה). נעשה שינוי בידו
וקנאו. כשנינו להל' מלחא
דלס טעם ומכר עליו הוא
טובה וכו' ופטור מ"ו ו'
אלא ק"ו ופסל משלם ק"ו
כי השתח ופסל ענין נכבא
או כשעת העמדה שנינו
ולשון (ה"ה). דלשון
פ"כ"א. ומט' שמואל וכו'
שכלה כמנוה דמיט'
(במנחות מט') ק"ו י"א הוא
והוא ט"ס של מלך פרס
ורש"י"ב ב"ב ס"ה ד'
בעבדים אומר לו הרי
ש"ך פ"ב"ד. דעבד
ממקדש דמי וקדש
הדל ענינה וזהו נגזל
לקנות לנגזל בשני וזהו
במנחות (ל"ג).
דקיימא לן קרקע אינה
נגזלת וכל מקום שהיא
במקום עליה עומדת ועבד
ממקדש דמי והוא נגזל
לשון נקנה לנגזל נכס
דמיס הלכך כי אוקין
במקדש דמיה אוקין
(ב"מ ק"ו).
נכספ"ל. שפסולות מלכות
תורה ונכספ"ל.
מלכות (ב"מ ק"ו). אומר
לו לנגזל ולש"ל ס"ה. הרי
ש"ך פ"ב"ד. ונגזל
שישאל לו אומר עמנו
וקיימא ביה והשיב את
הגולה אשר גזל (ויקרא ה'
שנינו לא נשתנה (ב"מ
ש"פ). ענין מנחת שהיא
הדוק שאינה ניכר הוא
(לש"ל ס"ה). המהל' ד'
פרה בחמור. ששפסול
זה על הפרה את החמור
נקיטת הפרה לנגזל החמור

ועבדיה זווי לא קני. דוקא עבדיה זווי אלז עשה מן הנכסא
כלי כגון כוס של כסף קני אע"ג דהדר עבד ליה
נסכא דלא גרע מנכסרי ועשין כלס"ט אלז זווי ולבינה אין תורת
חשיבות עליהן כ"כ: **המחליף** פרה בחמור. אורחא דמלמלא
נקט שדך להחליף פרה בחמור
ולמכור שפחה דמיס אלז אין לפרש
דלא מני למינקט המוכר פרה וילדה
לפי שאין פרה נקנית בכסף אלל
במשיכה ובשעת משיכה רואה אס
ילדה אס לאו אלז שפחה נקנית
בכסף דמזרי הוקשו לקרקעות"ט דהא
רבי מאיר קני לה וכו' מאיר לא
מקיש דהא קלמא רבנא נעשית על
העבדים ועל הקרקעות אית ליה דאין
נשבעין כדמוכח בשעשועות (דף ק"ז מ:)
וס"ט) גבי יש דברים שהן כקרקע"ט
ואינן כקרקע וכיון דלא מקיש לענין
שעשועה ה"ה לענין קנין דהא מיימי
רואה הכא משעשועה אגזול ומיהו
קל"ט שי לחלק לענין גזול ומיהו
נראה לגמרא להשוות להטויה
נפקי על ידי כלל ופרט גזל קמנן
ב"ט במל"ט (דף ק"ו): נעשעה בפרק
[שעשועה הדיינים] (שעשועות דף ק"ז מ:):
והלה שותק וכה בה. למ"ד"ט
דברי ושמואל כרי עדיף
ניחא ולמאן דלמחר לא כרי עדיף
אורי"י שהוא מפרש דשמיקה כהולאה
דמיא ולא כלאומר אורי עדיף:

מאי לאו ה"ה נהחלקה. וכיון דלענין פסול מפסלה לענין מקנה נמי
שינוי הוא וקני: פנים חדשות באו לכאן. לא זו היא לבינה הראשונה
אלא זו לבינה אחרת שהולך"ט מיקון וגזיל בפני עממה ומשונה
היא (ד' מהרש"ט) דאי אפשר לנמלא או גדולה או קטנה: נכבא.
פלטא של כסף: הדר עביד ליה
נכבא. אס ילדה ושינוי החמור
לברייתו הוא והכא לביא ללימור פנים
חדשות דאין אדם מקפיד על רצועה
ותקויה אלל שמהא חמיה צעלמא:
שחימי. שמורין ענין ישיני: ועבדיה
חדתי. שלינינא: לא קני. ססופן
למור לישע"ט: נעשה שינוי בידו
וקנאו"ט. לך דלס טעם ומכר שלו
הוא טובח וטלו הוא מוכר"ט ואין משלם
אלל כפל: פדנא. חרגוס של נמד
בקר ופדן ארס"ט על שס שמי ארמיס
היו ארס נהריס ואלס לובה: ברבא.
מרי"ט: דאמר הונא הברין עלאי
דאנא ושבור מ"כ"א. שמואל אחי
דלינ"ט: מתני' בעבדים אומר דמי
הרי ש"ך פ"ב"ד. דקרקע דמי
וברשומיה דמריה קיימי: גזל מביבא
ונמדק. שינוי הניכר הוא (ט): ונעבדה
בה עבירה. נרצעת או נעבדה
פסולה לקרנן כדמינא צטור שנגח
ארצעה וממשה (לש"ל דף מ:): שנפסלה
מע"ל גבי המובח. צמוס (ו) שאין ניכר
כדוקין שבעין: פטורין. לכל בהמות
הוא וקנייה בשבור: שנינו
ה"ה ופ"ח מ"ה. שמואל וכו'
והחמורין נמי בשתבה
ריחו וטעמו ולא מצי
למימר ליה הרי שלך
לפניך ה"ה"ט: (ו) ד"ה
שפסלה וכו' צמוס
אע"פ שניכר בדרוקין
שענין פטור דל: (ו)
ד"ה יטעם וכו' דלורייתא כגון דקטע
לידה דלס וקבוע:

ברו זרעא לסוף אהדיניהו למריה"ט אתא לקמיה דרב נחמן אמר ליה זילו שומרו
שבחא דאשבה אמר ליה רבא תורי אשבה ארעא לא אשבה אמר מי
קאמינא נשיימו כוליה פלגא קאמינא א"ל"ט סוף סוף גזילה הוא וקא הדרה
בעינא דתנין"ט כל הגולנין משלמין כשעת הגזלה אמר ליה לא אמינא לך כי
יתיבנא בדינא לא תימא לי מידי דאמר הונא הברין עלאי אנא ושבור מ"כ"א
אחי בדינא האי אינש גזלנא עתיקא הוא' ובעינא דאינקסיה: מתני' א"ט גזל
בהמה והזקינה עבדים והזקינה משלם כשעת הגזלה רבי מאיר אומר"ט בעבדים
אומר לו הרי ש"ך לפניך"ט גזל מטבע ונסדק פירות והרקיבו יין והחמין משלם
כשעת הגזלה"ט מטבע ונפסל תרומה ונטמאת"ט חמין ועבר עליו הפסח בהמה
ונתעברה בה עבירה"ט או"ט שנפסלה מעל גבי המזבח או שהיתה יוצאה
ליסקא אומר לו הרי שלך לפניך: גמ' אמר רב פפא לא הזקינה הזקינה ממש
אלא אפי' כחשה והא אגן הזקינה תגן (ט) כחשה כגון הזקינה"ט דלא הדר בריא
אמר ליה מר קשישא בריה דרב חסדא לרב אשי הכי קאמרי משמיה דרבי
יוחנן אפילו גנב מלה ונעשה איל עגל ונעשה שור נעשה שינוי בידו וקנאו
טבח ומכר שלו הוא טובח שלו הוא מוכר אמר ליה לאו אמינא לך לא
תחליף גברי ההוא משמיה דרבי אלעא איתמר: רבי מאיר אומר
בעבדים אומר לו הרי שלך לפניך: אמר רב חנינא בר אבדימי אמר רב

הלכה כרבי מאיר ורב שביק רבנן ועבד כרבי מאיר אמרי משום
דברייתא איפכא תניא ורב שביק מתניתין ועבד כברייתא רב מתניתין
נמי איפכא תני ומאי (א) טעמיה דרב דאפיך מתני' מקמי דברייתא אדרבה
גיפוך דברייתא מקמי מתניתין אמרי רב נמי מתניתין איפכא אתניה ואי
בעית אימא כי לא אפיך חדא מקמי חדא"ט חדא מקמי תרתי אפיך דתניא
"המחליף פרה בחמור וילדה וכן המוכר שפחתו וילדה זה אומר ברשותי
ילדה והלה שותק וכה בה"ט זה אומר איני יודע זה אומר איני יודע יחלוקו
זה אומר ברשותי וזה אומר ברשותי ישבע המוכר שברשותו ילדה לפי
ט"ס שכל הנשבעין שבתורה נשבעין ולא משלמין דברי ר' מאיר והכמים אומרים
"אין נשבעין לא על העבדים ולא על הקרקעות האי הלכה כר' מאיר הלכה
כרבנן מביעי ליה הכי קאמר למאי דאפכיתו ותניתו הלכה כרבי מאיר
וכו'

לוקח שפחה שלימה יש לי צידק עם ולדה וזה אומר אין שפחה שלימה יש לך צידי אלז לא ולדה דמודה ליה במקלמא ומשום היך לא מפרט דהא
קטע ידה ולאו היך הוא והכי מוקי לה כהסול"ט: נשבעין ויא משלמין. מי שמונעים אותו ישבע ויפטור דכתיב (שמו"ב כג) ולקח צעליו ולא
ישלם"ט מי שעליו לשלם הוא נשבע ולא נשבע המוצע ויטול: אין נשבעין. וברשות מוכר תעמוד עד שיציא לוקח ראייה אלמלא לרצנן עבדא
כמקרקעי דמי: אין נשבעין על הקרקעות. בפרק הזהב (ב"מ דף ט"ו): אי הכי. דמתניתין נמי בעינן למיתנא איפכא הלכה כרבנן מצעי ליה:
פטור

א) לעיל ס"ה: (ג) לעיל
נ"א: (ד) וכו': (א) ב"מ ק'
(ה) לעיל כ"ה: (ז) גיטין נ"ג:
ל) לעיל ס"ו. לקמן ק"ה.
ו) גיטין מוספות לקמן
דף כ"א. ד"ה הלכות.
ז) ב"מ ק"ה: (ט) לשעבר
מ"ד: (י) וכו': (ס) לעיל
ס"ה: (י"א) ריש פירוש
הולדות, (ס) פסחים נ"ג,
ל) לקמן דף ע"ח.
מ) קידושין דף כ"ה.
נ) קידושין כ"ב: (פ) ק"ה.
ס) לקמן דף ק"ה.
פ) בריש פירקין ע"ש"ש.
צ) קידושין דף כ"ב.
ק) לקמן ק"ה.

הנהרות הב"ח

(ב) גמ' נכבא קני (מאי
אמר) סל"ט וכו' ס"א
וכי תימא וכו' בסמך:
(ג) נכבא וכו' וכו' הוקיעה
(מ) אומר חמיה כענין
הוקיעה כל"ט: (ה) שם
אופסל מני ומאי (טעמיה)
חומ"ט וכו' ס"א
דוחקיה: (ז) רש"י
ד"ה פנים וכו' ומשה
הוא מוראשונה:
(ס) ד"ה גול וכו' הניכר
הוא וקנייה בשבור
ה"ה ופ"ח מ"ה
והחמורין נמי בשתבה
ריחו וטעמו ולא מצי
למימר ליה הרי שלך
לפניך ה"ה"ט: (ו) ד"ה
שפסלה וכו' צמוס
אע"פ שניכר בדרוקין
שענין פטור דל: (ו)
ד"ה יטעם וכו' דלורייתא
כגון דקטע
לידה דלס וקבוע:

גליון הש"ס

גמ' האי סאן דגזל
נכבא מהבדיה. עיין
מנחות דף ק"ו ע"א מוס'
ד"ה ולמלא: שם דגזל
למימר מני הרי ש"ך
(מ"א ס"א פסוק ו)
ממורגס פלגא דלורי:
שם משום דברייתא
איפכא תניא. עיין שם
דף קמ"ג ע"ב מוספות
ד"ה וכו': שם חדא
עיין יומא דף ט"ו ע"ג
מוספות ד"ה מ"ט:

הנהרות וצינונים

א) ברא"ש איתא התי
פנים חדשות באו
לכאן (גליון): (ב) גי'
רש"י ב"ב (גליון) וכו'
בר"פ ורא"ש ובתי:
ג) בתי"י אהדיניהו
לברייתא וכו' אמר
ל"ה מ' קאמינא:
ד) בתי"י וברא"ש ונתן:
ה) בתי"י שנצטרפה:
ו) עיין בספר פני הורשע
(גליון): (ז) בברקע
(דפדרי):

מסורת הש"ס
עם הוספות
(6) צ"מ קד: (3) לטל
כל. (ע"ש) צ"מ קד:
(2) ב' לשונות אלו הם
לעיל כא. ע"ש (7) צ"מ
סס (ע"ש) בנשי' וחס'].
(8) ע"ן חס' ב"מ סה.
(9) ד"ה נחא (1) ע"ן ב"מ
מו: (1) ב"מ סד:
(10) ב"מ פה ע"ב.

תורה אור השלם
(8) נשאר בע"ר שמה
ושאיה יבת שער:
(ישעה כה. יב)

הנהגות וציונים

(8) צ"ל ושה' (ביש),
וכ"ה בראש ובחודשי
תלמידי ש"ת, הרשב"א,
ובכתיבי ש"ת, או
ואי"ל: (3) צ"ל רבא
(גליון) כ"ה בב"מ:
(2) צ"ל איבר (דפו"י):
(7) צ"ל רבה דהא
משנת רב יהודה נולד
רבא כמבואר קדושין עב
צ"ב (גליון) (8) רש"י
(גליון) (1) ודלא נש"ק
לגמרי כצ"ל (גליון)
וכ"ה בכתיבי דפ"י:
(2) יש להוסיף איירי
בסמ" (באה"מ):
(10) המקור (חוס' ר"ס):

הגזל עצים

פסוד, מלשלים לצעלו שכרו: ש"א בשעת מלאכה. גשעה [שאלו
רגיל] לעשות מלאכה או שאין עכשיו לצעלו מלאכה לעשות דזה
נהנה וזה אין חסר הוא ופטור: כדש"ה ל"ה בר הדר בהצר
חבירו, ומקמינא לה צפ"צ (77 כה). צנצר דלא קיימא לאגרא:

ביתא מיתבא יתיב. זה הדג צמוכה
הנהנו לפי זה שהוא מיושב צדירין:
יתיב, אין חרצ לפי שהדג צמוכה

טס ומשפין סקיה חמיל: **ושאיה**
יוכת שער. שד הוא ושמו שאיה

מכתה שערס וכחלי בית שאין אלס
דר צמוכה: דלא נפתרי. שלא
ילמד דרכי העטלה: פחתה. אס
נשנה לו ומתקלקלה ודמי פחתה
יחירין על שכרה נוטל דמי פחתה:
עביד לאגרא. מסתמא כי נחית לה

אדעתא לאגרא נחית הלך לאו
צמורת גולן דיינין ליה ועומן שכרה
על כרמו אס רצין הן על דמי פחתה:
הא דלא עבידא לאגרא. לא יהיב
ליה אלא פחתה: נחת ל"ה אדעתא
אגרא. רכה שכרה נוטל ואס

פחתה יתר על שכרה נוטל דמי
פחתה דהא ע"כ שקלה וגול הוא:
נחית ל"ה אדעתא דגזלונתא. אפי'
שכרה גדול מפחתה לא יהיב אלא
פחתה לכל הגולנין משלמין כשעת
הגולה: **פפלתו בלכות.** הנלך לזה

שלא יכא לא צמדינה זו ולא צמדינה
אחרת: היינו נסדק. דכיון דלא
נסדק לגמרי היק גמור הוא ומשלים
כשעת הגולה: אלא הייב דמי
נפסל. דקמי דמתנין הכי שגך לפניך
כגון שפסלתו מדינה זו בני מדינה
פסלתו מעלמן: ויוצא במדינה אחרת.

שיכול לומר לו לך להוליאו שס:
תרופה לא מונבר היויקה. לא נשמה
מלאמה משאר חטים: הכא מונברא
היויקה. שאין לזה או דומה לזרה
אל כל היוצאים עכשיו וכשגולה הימנו
היו כל זרות המדינות שוות לה:

המלצה את חבירו. שום פרקמטיא:
על המטבע. שקצן לו מעות:
ותמן

ואיבעית אימא הא והא דעבידא לאגרא
הא דנחית ליה אדעתא דגזלונתא: גול
מטבע ונסדק [וכו'] אמר רב הונא
נסדק נפסל ממש נפסל פסלתו מלכות
ורב יהודה אמר פסלתו מלכות
נמי היינו נסדק אלא ה"ד נפסל
שפסלתו מדינה זו ויוצאה במדינה
אחרת אמר רב חסדא לרב הונא
לדידך דאמרת נפסל פסלתו מלכות
הרי פירות והרקיבו יין והחמיין דכי
פסלתו מלכות דמי וקתני משלם
כשעת הגזילה אמר רב הונא
לדידך דאמרת מלכות נמי היינו
נסדק הרי תרומה ונשמאת דכי
פסלתו מלכות דמי וקתני אומר
לו הרי שלך לפניך א"ל התם לא
מונבר היויקה הכא מונבר היויקה
איתמר המלוה את חבירו על המטבע
על המטבע. שקצן לו מעות:

פרק תשיעי

בבא קמא

ומי אמר רב עבדא כמקרקעי דמי
והאמר רב דניאל בר רב
קמינא כו'. ואס היה כמקרקעי דמי
אפי' נחת ליה צמורת
גזלנות לא נפק מרשותיה דמריה
דהוי כקרקע דאין גזלנות ומשלים
לאגרא היכא דקאי לאגרא כמו ספינה
דלקמן היכא דלא נחת ליה
צמורת גזלנות: **הלוהו** ודר

בהצירו. כולה סוגיא דהכא
לשנתא קמא דלחזרו נשך (צ"מ
קד: 77 טו) (סס)

ל"ע היך הלוה מותר לעשות שום
טובה למלוה אפי' דברים שהיה עושה
לו בלא הלואה ואפילו דברים שאין
רגילות לטוב מן שכן יחא אסור
דומיא דתנר ללא קיימא לאגרא וכו"
דברים שאין רגילות להשאל בהנכס

כגון להשאל סוסו שיהא אסור אפי'
הוא כ"כ אהבזו שגלחו הכי היה
משאלו וא"כ יתר מדאי יש לו לזכור
ללוה שלא יעשה למלוה שום הנאה
ו"ל דוקא מילי דפרסיסא וואווא
טובא כגון לזור צמירי ולתקוף

צעבדו אצל להשאל לו כליו או אפי'
סוסו כיון דנלאו הכי משאלו מותר
ודיקא נמי דנקט צמירי"ה חצירו ולא
נקט לא ישכיר לו כליו או בהמתו
בפחות ועוד שמא י"ל דכל היכא

דקודם הלוואה היו אוהבים זה את זה
שהיו משאלין תנר זה לזה אס היו
לריבין מותר להשאל אף לאתח
הלוואה ומתני' דלחזרו נשך (סס)
צמסת בני אדם שאין רגילות שיהא
עושה לזה למלוה אותה הנאה בלא

הלוואה דומיא דהקדמת שטוס שאין
אסור אלא צאמו שלא רגיל
להקדים לו מקודם לכן (6) ומיהו
אפילו דבר שהיה משאלו בלא הכי כגון
תנר דלא קיימא לאגרא אס נכנס
שלא מדעת חצירו חייב אע"פ שהאס
לא הלוה לו לא היה חייב לתת לו
שכר כדמשמע הכא ולפי זה ההיא

דלחזרו נשך (סס) איירי דוקא צנצר
דקיימא לאגרא דהתם איירי מדעתו
כדקאמר לא ישכור הימנו צמורת אצל
בלא קיימא מדעתו אלא הי"פ קמ"ל
דצרותו נכנס וגם בלא הלוואה היה
מניח לו לזור צמסת והאי דקאמר
התם עלה דמילתא דהכא מאי קמ"ל

מתני' ומשני מהו דמיתא ה"מ תנר
דקיימא לאגרא כו' קמ"ל לא צני
למימר קמ"ל דמתנין איירי אפילו
בלא קיימא לאגרא דמתנין ודאי
לא מיירי אלא דוקא דקיימא לאגרא
כיון דמיירי מדעתו אלא הי"פ קמ"ל
דאפי' לא קיימא לאגרא אסור היכא
דלא היו מדעתו ופירוש זה דחוק
דהפשט משמע דלמתנין קאי וקמ"ל
דמתני' איירי אפי' בלא קיימא לאגרא
אע"ג דאיירי שנגנס מדעתו:

גורן
הלוה לחצירו שום פרקמטיא על המטבע
שקצן לו צמעות וותן לו מעות שיוצאין
בשעת פרעון דהא קבל עליו לתת
מטבע ודוקא הלוה פרקמטיא אצל
הלוה מעות מה שהלוה משלם לו עכ"ל
הקונטרס ולפירושו פרקמטיא אלא
משום דכשמלוה אדם מעותיו אין רגילין
להזכיר דבר אצל כשמוכר פרקמטיא
אפי' אמר תסם כך וכך מעות תתן לריב
לשלם לו מטבע היואל וקשה לפירושו
דה"ל למימר המוכר לחצירו על המטבע
או ה"ל למינקט הקוף (6) ועוד כיון
דמעות פרקמטיא וזקף עליו צמלוה
אין סבירא כלל לתלק בין הלוה מעות
לפרקמטיא שמוכר צמעות ונראה לפרש
דאין חילוק בין מכל לו פרקמטיא וזקף
הלוה מעות ומיירי כשהתנה עמו ע"מ
שישלם לו מעות וכיון שפירש לו כך סתמא
דמילתא לכן פירש שהאס יפסל יתן לו
מטבע היואל דלוחו שפסל אין שמו
מטבע ושמואל סדר דכיון שיואל צמיתן
שם מטבע עליו ועוד אורי"י ד"ל כגון
שהלוה סאה חטין ואמר לו או תחזור
לי סאה או כך וכך מעות ואילו צמעות
לחוריהו קצב היה משלם לו מטבע שפסל
אצל הכא שלא זקף עליו צמלוה גמורה
שיכול לפרוע לו חטין אס ירצה וותן לו
מטבע היואל צמעות שעה ולכל הפירושים
אס הלוה מעות סתם שהלוה לו יפרע

קמא דלחזרו נשך (צ"מ קד: 77 טו) (סס)

ל"ע היך הלוה מותר לעשות שום
טובה למלוה אפי' דברים שהיה עושה
לו בלא הלואה ואפילו דברים שאין
רגילות לטוב מן שכן יחא אסור
דומיא דתנר ללא קיימא לאגרא וכו"
דברים שאין רגילות להשאל בהנכס

כגון להשאל סוסו שיהא אסור אפי'
הוא כ"כ אהבזו שגלחו הכי היה
משאלו וא"כ יתר מדאי יש לו לזכור
ללוה שלא יעשה למלוה שום הנאה
ו"ל דוקא מילי דפרסיסא וואווא
טובא כגון לזור צמירי ולתקוף

צעבדו אצל להשאל לו כליו או אפי'
סוסו כיון דנלאו הכי משאלו מותר
ודיקא נמי דנקט צמירי"ה חצירו ולא
נקט לא ישכיר לו כליו או בהמתו
בפחות ועוד שמא י"ל דכל היכא

דקודם הלוואה היו אוהבים זה את זה
שהיו משאלין תנר זה לזה אס היו
לריבין מותר להשאל אף לאתח
הלוואה ומתני' דלחזרו נשך (סס)
צמסת בני אדם שאין רגילות שיהא
עושה לזה למלוה אותה הנאה בלא

הלוואה דומיא דהקדמת שטוס שאין
אסור אלא צאמו שלא רגיל
להקדים לו מקודם לכן (6) ומיהו
אפילו דבר שהיה משאלו בלא הכי כגון
תנר דלא קיימא לאגרא אס נכנס
שלא מדעת חצירו חייב אע"פ שהאס
לא הלוה לו לא היה חייב לתת לו
שכר כדמשמע הכא ולפי זה ההיא

דלחזרו נשך (סס) איירי דוקא צנצר
דקיימא לאגרא דהתם איירי מדעתו
כדקאמר לא ישכור הימנו צמורת אצל
בלא קיימא מדעתו אלא הי"פ קמ"ל
דצרותו נכנס וגם בלא הלוואה היה
מניח לו לזור צמסת והאי דקאמר
התם עלה דמילתא דהכא מאי קמ"ל

מתני' ומשני מהו דמיתא ה"מ תנר
דקיימא לאגרא כו' קמ"ל לא צני
למימר קמ"ל דמתנין איירי אפילו
בלא קיימא לאגרא דמתנין ודאי
לא מיירי אלא דוקא דקיימא לאגרא
כיון דמיירי מדעתו אלא הי"פ קמ"ל
דאפי' לא קיימא לאגרא אסור היכא
דלא היו מדעתו ופירוש זה דחוק
דהפשט משמע דלמתנין קאי וקמ"ל
דמתני' איירי אפי' בלא קיימא לאגרא
אע"ג דאיירי שנגנס מדעתו:

גורן
הלוה לחצירו שום פרקמטיא על המטבע
שקצן לו צמעות וותן לו מעות שיוצאין
בשעת פרעון דהא קבל עליו לתת
מטבע ודוקא הלוה פרקמטיא אצל
הלוה מעות מה שהלוה משלם לו עכ"ל
הקונטרס ולפירושו פרקמטיא אלא
משום דכשמלוה אדם מעותיו אין רגילין
להזכיר דבר אצל כשמוכר פרקמטיא
אפי' אמר תסם כך וכך מעות תתן לריב
לשלם לו מטבע היואל וקשה לפירושו
דה"ל למימר המוכר לחצירו על המטבע
או ה"ל למינקט הקוף (6) ועוד כיון
דמעות פרקמטיא וזקף עליו צמלוה
אין סבירא כלל לתלק בין הלוה מעות
לפרקמטיא שמוכר צמעות ונראה לפרש
דאין חילוק בין מכל לו פרקמטיא וזקף
הלוה מעות ומיירי כשהתנה עמו ע"מ
שישלם לו מעות וכיון שפירש לו כך סתמא
דמילתא לכן פירש שהאס יפסל יתן לו
מטבע היואל דלוחו שפסל אין שמו
מטבע ושמואל סדר דכיון שיואל צמיתן
שם מטבע עליו ועוד אורי"י ד"ל כגון
שהלוה סאה חטין ואמר לו או תחזור
לי סאה או כך וכך מעות ואילו צמעות
לחוריהו קצב היה משלם לו מטבע שפסל
אצל הכא שלא זקף עליו צמלוה גמורה
שיכול לפרוע לו חטין אס ירצה וותן לו
מטבע היואל צמעות שעה ולכל הפירושים
אס הלוה מעות סתם שהלוה לו יפרע

קמא דלחזרו נשך (צ"מ קד: 77 טו) (סס)

ל"ע היך הלוה מותר לעשות שום
טובה למלוה אפי' דברים שהיה עושה
לו בלא הלואה ואפילו דברים שאין
רגילות לטוב מן שכן יחא אסור
דומיא דתנר ללא קיימא לאגרא וכו"
דברים שאין רגילות להשאל בהנכס

כגון להשאל סוסו שיהא אסור אפי'
הוא כ"כ אהבזו שגלחו הכי היה
משאלו וא"כ יתר מדאי יש לו לזכור
ללוה שלא יעשה למלוה שום הנאה
ו"ל דוקא מילי דפרסיסא וואווא
טובא כגון לזור צמירי ולתקוף

צעבדו אצל להשאל לו כליו או אפי'
סוסו כיון דנלאו הכי משאלו מותר
ודיקא נמי דנקט צמירי"ה חצירו ולא
נקט לא ישכיר לו כליו או בהמתו
בפחות ועוד שמא י"ל דכל היכא

דקודם הלוואה היו אוהבים זה את זה
שהיו משאלין תנר זה לזה אס היו
לריבין מותר להשאל אף לאתח
הלוואה ומתני' דלחזרו נשך (סס)
צמסת בני אדם שאין רגילות שיהא
עושה לזה למלוה אותה הנאה בלא

הלוואה דומיא דהקדמת שטוס שאין
אסור אלא צאמו שלא רגיל
להקדים לו מקודם לכן (6) ומיהו
אפילו דבר שהיה משאלו בלא הכי כגון
תנר דלא קיימא לאגרא אס נכנס
שלא מדעת חצירו חייב אע"פ שהאס
לא הלוה לו לא היה חייב לתת לו
שכר כדמשמע הכא ולפי זה ההיא
דלחזרו נשך (סס) איירי דוקא צנצר
דקיימא לאגרא דהתם איירי מדעתו
כדקאמר לא ישכור הימנו צמורת אצל
בלא קיימא מדעתו אלא הי"פ קמ"ל
דצרותו נכנס וגם בלא הלוואה היה
מניח לו לזור צמסת והאי דקאמר
התם עלה דמילתא דהכא מאי קמ"ל

עין משפט
נר מצוה

מה א ב ג מ"י פ"ג
מלכות גולה ואפי'
הלכה וסמג שישן פג ולאין
קצב טו"ש"ע ח"מ סומן קסו
סעף ד:
בו ד ה מ"י פ"ו מהל'
מלוה לזה הלכה צ סמג
שם טו"ש"ע י"ד סומן קסו
סעף ה:
בו ו ז מ"י פ"ג מהל'
ואפי' הלכה ח סמג
עשין עב טו"ש"ע ח"מ סומן
קסו סעף ו:
מה ח ט מ"י שם הל' ד
טו"ש"ע ח סעף ו:

ל"ע היך הלוה מותר לעשות שום
טובה למלוה אפי' דברים שהיה עושה
לו בלא הלואה ואפילו דברים שאין
רגילות לטוב מן שכן יחא אסור
דומיא דתנר ללא קיימא לאגרא וכו"
דברים שאין רגילות להשאל בהנכס

כגון להשאל סוסו שיהא אסור אפי'
הוא כ"כ אהבזו שגלחו הכי היה
משאלו וא"כ יתר מדאי יש לו לזכור
ללוה שלא יעשה למלוה שום הנאה
ו"ל דוקא מילי דפרסיסא וואווא
טובא כגון לזור צמירי ולתקוף

צעבדו אצל להשאל לו כליו או אפי'
סוסו כיון דנלאו הכי משאלו מותר
ודיקא נמי דנקט צמירי"ה חצירו ולא
נקט לא ישכיר לו כליו או בהמתו
בפחות ועוד שמא י"ל דכל היכא

דקודם הלוואה היו אוהבים זה את זה
שהיו משאלין תנר זה לזה אס היו
לריבין מותר להשאל אף לאתח
הלוואה ומתני' דלחזרו נשך (סס)
צמסת בני אדם שאין רגילות שיהא
עושה לזה למלוה אותה הנאה בלא

הלוואה דומיא דהקדמת שטוס שאין
אסור אלא צאמו שלא רגיל
להקדים לו מקודם לכן (6) ומיהו
אפילו דבר שהיה משאלו בלא הכי כגון
תנר דלא קיימא לאגרא אס נכנס
שלא מדעת חצירו חייב אע"פ שהאס
לא הלוה לו לא היה חייב לתת לו
שכר כדמשמע הכא ולפי זה ההיא

דלחזרו נשך (סס) איירי דוקא צנצר
דקיימא לאגרא דהתם איירי מדעתו
כדקאמר לא ישכור הימנו צמורת אצל
בלא קיימא מדעתו אלא הי"פ קמ"ל
דצרותו נכנס וגם בלא הלוואה היה
מניח לו לזור צמסת והאי דקאמר
התם עלה דמילתא דהכא מאי קמ"ל

מתני' ומשני מהו דמיתא ה"מ תנר
דקיימא לאגרא כו' קמ"ל לא צני
למימר קמ"ל דמתנין איירי אפילו
בלא קיימא לאגרא דמתנין ודאי
לא מיירי אלא דוקא דקיימא לאגרא
כיון דמיירי מדעתו אלא הי"פ קמ"ל
דאפי' לא קיימא לאגרא אסור היכא
דלא היו מדעתו ופירוש זה דחוק
דהפשט משמע דלמתנין קאי וקמ"ל
דמתני' איירי אפי' בלא קיימא לאגרא
אע"ג דאיירי שנגנס מדעתו:

גורן
הלוה לחצירו שום פרקמטיא על המטבע
שקצן לו צמעות וותן לו מעות שיוצאין
בשעת פרעון דהא קבל עליו לתת
מטבע ודוקא הלוה פרקמטיא אצל
הלוה מעות מה שהלוה משלם לו עכ"ל
הקונטרס ולפירושו פרקמטיא אלא
משום דכשמלוה אדם מעותיו אין רגילין
להזכיר דבר אצל כשמוכר פרקמטיא
אפי' אמר תסם כך וכך מעות תתן לריב
לשלם לו מטבע היואל וקשה לפירושו
דה"ל למימר המוכר לחצירו על המטבע
או ה"ל למינקט הקוף (6) ועוד כיון
דמעות פרקמטיא וזקף עליו צמלוה
אין סבירא כלל לתלק בין הלוה מעות
לפרקמטיא שמוכר צמעות ונראה לפרש
דאין חילוק בין מכל לו פרקמטיא וזקף
הלוה מעות ומיירי כשהתנה עמו ע"מ
שישלם לו מעות וכיון שפירש לו כך סתמא
דמילתא לכן פירש שהאס יפסל יתן לו
מטבע היואל דלוחו שפסל אין שמו
מטבע ושמואל סדר דכיון שיואל צמיתן
שם מטבע עליו ועוד אורי"י ד"ל כגון
שהלוה סאה חטין ואמר לו או תחזור
לי סאה או כך וכך מעות ואילו צמעות
לחוריהו קצב היה משלם לו מטבע שפסל
אצל הכא שלא זקף עליו צמלוה גמורה
שיכול לפרוע לו חטין אס ירצה וותן לו
מטבע היואל צמעות שעה ולכל הפירושים
אס הלוה מעות סתם שהלוה לו יפרע

קמא דלחזרו נשך (צ"מ קד: 77 טו) (סס)

ל"ע היך הלוה מותר לעשות שום
טובה למלוה אפי' דברים שהיה עושה
לו בלא הלואה ואפילו דברים שאין
רגילות לטוב מן שכן יחא אסור
דומיא דתנר ללא קיימא לאגרא וכו"
דברים שאין רגילות להשאל בהנכס

כגון להשאל סוסו שיהא אסור אפי'
הוא כ"כ אהבזו שגלחו הכי היה
משאלו וא"כ יתר מדאי יש לו לזכור
ללוה שלא יעשה למלוה שום הנאה
ו"ל דוקא מילי דפרסיסא וואווא
טובא כגון לזור צמירי ולתקוף

צעבדו אצל להשאל לו כליו או אפי'
סוסו כיון דנלאו הכי משאלו מותר
ודיקא נמי דנקט צמירי"ה חצירו ולא
נקט לא ישכיר לו כליו או בהמתו
בפחות ועוד שמא י"ל דכל היכא

דקודם הלוואה היו אוהבים זה את זה
שהיו משאלין תנר זה לזה אס היו
לריבין מותר להשאל אף לאתח
הלוואה ומתני' דלחזרו נשך (סס)
צמסת בני אדם שאין רגילות שיהא
עושה לזה למלוה אותה הנאה בלא

הלוואה דומיא דהקדמת שטוס שאין
אסור אלא צאמו שלא רגיל
להקדים לו מקודם לכן (6) ומיהו
אפילו דבר שהיה משאלו בלא הכי כגון
תנר דלא קיימא לאגרא אס נכנס
שלא מדעת חצירו חייב אע"פ שהאס
לא הלוה לו לא היה חייב לתת לו
שכר כדמשמע הכא ולפי זה ההיא
דלחזרו נשך (סס) איירי דוקא צנצר
דקיימא לאגרא דהתם איירי מדעתו
כדקאמר לא ישכור הימנו צמורת אצל
בלא קיימא מדעתו אלא הי"פ קמ"ל
דצרותו נכנס וגם בלא הלוואה היה
מניח לו לזור צמסת והאי דקאמר
התם עלה דמילתא דהכא מאי קמ"ל

מתני' ומשני מהו דמיתא ה"מ תנר
דקיימא לאגרא כו' קמ"ל לא צני
למימר קמ"ל דמתנין איירי אפילו
בלא קיימא לאגרא דמתנין ודאי
לא מיירי אלא דוקא דקיימא לאגרא
כיון דמיירי מדעתו אלא הי"פ קמ"ל
דאפי' לא קיימא לאגרא אסור היכא
דלא היו מדעתו ופירוש זה דחוק
דהפשט משמע דלמתנין קאי וקמ"ל
דמתני' איירי אפי' בלא קיימא לאגרא
אע"ג דאיירי שנגנס מדעתו:

יפרע לו אפי' שנספל ואם תאמר ומ"ש מגולל דמיא¹⁰ גזל מטבע ונספל אומר לו הרי שלך לפניך משמע משום דישנו בעין אבל לימננהו בעין משלם כשעת הגזילה והכא גבי הלואה אפי' לימננהו בעין כי לימננהו דמי דמלוה להולאה ימנהו¹¹ וי"ל דיש לחלק בין הלואה לגזילה דמטבע שנספל חשיב כהולל וכמעיקרא¹² שוין ד' ולבסוף שוין זוחל גבי גזול אמרינן¹³ דכי לימננהו בעין דמשלם כדמעיקרא אבל גבי הלואה היכא דהולל משלם כי זולל דהשתא כדאמרין באיזהו נשך (ב"מ דף ע"ה.) מלוה אלם כור טעין חזלו ונתן טעין הוקרו ונתן דמיהן ומטבע שנספל ודאי הוי כהולל ונראה דרז שמואל סברי כרז הונא דלעיל ולרז יהודה דחשיב מטבע שנספל כנסדק גבי הלואה לא מני פטר נפשיה בנטבע שנספל אבל לרז הונא דלא חשיב ליה כנסדק מני פטר ליה נפשיה בנספל אע"פ דרז הונא מדמה מטבע שנספל למרומה ונטמאת ותמן שעבר עליו הפסקה והא פשיטא דאין ליה יכול לשלם מרומה טמאה תחת מרומה טבורה ותמן אסור בחשלומין¹⁴ דיחל לא דמי לגמרי דמטבע שנספל ליה להולל והנהו לא דמו להולל ומכל מקום כשהוא בעין יכול לומר הרי שלך לפניך וכשאינו בעין אפי' כהולל משלם כדמעיקרא:

א"י הכי שר בבל והן בבבל גמאי
הוי. קתא משמע דלא פריך אלף לרז נתמן דלוקי מילתא דשמואל דוקא גדלית ליה אורחא למישן מדפריך א"ה של צבל וכו' משמע דאי לאו דלוקמא כשמלכיות מקפידות לא הוה קשה ולא מידי וקשה לר"י דבלאו רז נתמן נריך ע"כ לאוקמי דרייתא דברייתא כשמלכיות מקפידות דלא חיקשי מינה לשמואל דחשיב ליה מטבע אפילו לית ליה אורחא למישן אי לימננהו לרז נתמן והכא קמי דאין מחללין על מעות של כאלן והן צבבל ואלע"ג דלית ליה אורחא לירושלים ותקשי נמי עלה דברייתא דברייתא מההיא דלעיל דשל מלכיות אחרונים מחללין אע"ג דאין יוצאות שם בנמוס

נותן לו מטבע היוצא באותה שעה ושמואל אומר ייכול לומר לו לך הוציאו במישן אמר רב נתמן - מסתברא מילתיה דשמואל דאית ליה אורחא למיזל למישן אבל לית ליה אורחא לא איתביה רבא לרב נתמן¹⁵ אין מחללין על המעות שאינם יוצאות כיצד היו לו מעות כוזביות ירושלמיות או של מלכים הראשונים אין מחללין הא של אחרונים דומיא דראשונים מחללין א"ל הכא במאי עסקינן כשאין מלכיות מקפידות זו על זו אלא כי אמר שמואל כשמלכיות מקפידות זו על זו היכי מצי מומיז להו¹⁶ דממטי לה¹⁷ ע"י הרחק דלא בחשי ואי משכחי קפדי ת"ש אין מחללין על מעות של כאן והן בבבל ושל בבבל והן כאן שר בבבל והן בבבל מחללין קתני מיהת אין מחללין על מעות של כאן והן בבבל אע"ג דסופו למיסק להחם הכא במאי עסקינן כשמלכיות מקפידות זו על זו אי הכי שר בבבל לבמאי חזו חזו רובין בהו בהמה ומסיק לירושלים והתניא התקינו שיהו (ג) המעות יוצאות בירושלים מפני כך א"ר זורא לא קשיא כאן בזמן שיד ישראל תקיפה על אומות העולם כאן בזמן שיד אומות העולם תקיפה על עצמן **ת"ר איזהו מטבע של ירושלים דוד ושלמה מצד אחד וירושלים עיר הקודש מצד אחר ואיזהו מטבע של אברהם אבינו זקן וזקינה מצד אחד ובחור ובתולה מצד אחר בעא מיניה רבא מרב חסדא המלוה את חבריו על המטבע והוסיפו עליו מהו אמר לו הנותן לו מטבע היוצא באותה שעה א"ל ואפילו כי נפיא א"ל אין א"ל אפי' כי תרטיא א"ל אין והא קא זיילין פירי אמר רב אשי 'חזינן אי מחמת טיבעא זיל מוצינין ליה וא'**

נותן לו מטבע היוצא. בשעת פרעון דהא קיבל עליו לתת לו מטבע והאי לאו מטבע הוא ודוקא הלוהו פרגמטיא אבל הלוהו מעות את שהלוהו משלם לו: על מעות שאין יוצאות. כלל בירושלים דלאו כסף זרעה קרינא ביה: בזהביות. מטבע של בן כוזבא וירושלמיות הו וה"ג כוזביות ירושלמיות או של מלכים הראשונים וכוזביות ירושלמיות¹⁸ לא נפקי כלל¹⁹. ל"א כוזביות של כוזב וה"ג כוזביות או ירושלמיות או של מלכים הראשונים: הא שר אחרונים. דנפקי במדינה אחרת ודומיא דראשונים הוא צדק דאין יוצאות כאן במקומו של צבל הבית שנספלו בכאלן: פחד"ל. ואף על גב דלית ליה אורחא להחם בנמוס שיוצאין שהרי בירושלים²⁰ נריך לילך ולהוציאן וקשיא לרז נתמן אלינא דשמואל דאמר אבל לית ליה אורחא למישן לא: א"ה כי אמר. רז נתמן אלינא דשמואל דכי לית ליה אורחא למישן לא: כשמלכיות מקפידות. בתמיה אי הכי כי אית ליה אורחא למישן היכי מני ממטי לכו הא כי דקי לכו בני מדינה זו ומשכחי ליה אותן מעות מפקדי ליה: וממי דשיא בחשי. שאלו מקפידין כל כך דאיהו נודקין ומחפשיין על דבר זה ואי אשכחי קפדי הלכך אית ליה אורחא שנריך לילך עס יקבלם ויוליא לשם בסמורה ואי לאו הוציל ואין יכול להראותם בכאלן כפרהסיא לבני מישן הנאים כאלן אלם רותה של יקבלם: אין מחללין על מעות שר כאן והן בבבל. אין מחללין קמי מעשר שני בעין מעות של כאלן ירושלים והמעות והנעלים צבבל הוציל ואינן יוצאות מיד בנמוס שכן שם דענין מניו צדק וליכא²¹ ולא על של צבל והן צבאל בירושלים והפירות לא שני לן כל היכא דאיתנהו יכול לחללן והן חוק ירושלים קתני מיהת אין מחללין על המעות של כאלן והן צבבל אלמא אע"ג דלית ליה אורחא למישן כגון הכא דסופו לעלות כאן ולהוציאן ואפי"ה לא קרי לכו מעות היוצאות:

מקפידות זו על זו. יתר מלאי דחשיב
ובדקי הלך מסוכנות הן²² של צבל בנמוס ירושלים דמקפדת ובחשי טפי: גמאי חזי. הא לא מני לאמטויניהו (א) להכא: **ההנאי התקינו בו.** ואמאי מני לעיל ולא על של צבל והן כאן: **דוד ושלמה. כחז מלך אחד ומלך שני כחזו ירושלים עיר הקודש: בחור ובתולה. יחמק ורצקה: זקן וזקינה. אברהם ושרה: והוסיפו עליהן מהו. אלינא דרז דאומר נותן לו מטבע שעה הכא דהוסיפו עליו מאי אמר רז: באותה שעה. בשעת פרעון: כי תרטיא. סלט גדול כמדה מחוקת רובע: והא קוויילין פירות. לגבי מטבע זו נמצא שנשחכר זה בחוספת ואינה דומה לראשונים והוי רצות**
מחמת

מקום אחר שלא בא מעולם כאן א"כ של כאלן והן צבבל נמי לישויה ליה מטבע דהא אית ליה אורחא לירושלים: **דביין בהו בהפסד ירושלים.** ואם תאמר והתניא צפרק האיש מקדש (קידושין דף ע"ה:)²³ אין לוקחין בהמה בנמוס מעשר שני ויש לומר דפלוהתא היא צפרק ולרז הגזול (סוטה דף ע"ה:)²⁴ דמילא אחד שביעית ואחד מעשר שני מתחללין על בהמה חיה²⁵ דברי ר"מ ותכמים אומרים על שחטין מתחללין²⁶ על חיה אין מתחללין ור"מ אפי' לתחילה שרי כדמוכח בחוספתא דהתם²⁷ דקתני אין מתחללין והא דקתני בסוכה מתחללין משום רבנן דאפי' דיעבד אין מתחללין ועוד י"ל דשמעמין כיון דאי אפשר בעיני אחר שאין יכול להעלות המעות בירושלים²⁸ שרי למיזן בהו בהמה לכולי עלמא וטעמא דאין לוקחין בהמה ממעות מעשר שני פירש בקונטרס בקדושין (דף ע"ה:)²⁹ משום כחשא ואין העטם בשביל כך אלף כדמפרש בסוכה (דף ע"ה:)³⁰ דלאר התם מתחללין צוכרים אבל בנקבות דברי הכל בשחטין מתחללין ועל חיה אין מתחללין שמה יגדל מהם עדרים וצוכרים פליגי אי גורדין וזכרים אטו נקבות אי לא וכן מפרש בירושלמי דמקסת מעשר שני³¹ דטעמא דאסור לקנות זכרים אטו נקבות: **שידהו** ב"ה המעות יוצאות בירושלים. טעמא מפרש בנמוס שקלים (דף ע"ה:)³² דתקנו משום שקלים שהיו מציאין לירושלים מכל המקומות:

ממבע ש"ה אברהם אבינו זקן וזקינה מצד אחד. צבראשית רבה³³ דריש ואגלה שם שאלה לו מוניטין זקן וזקינה מכלן צבור וצמורה מכלן ונראה לא שהיה צו זכרית זקן וזקינה מכלן צבור וצמורה מכלן דאסור לעשות זכרית אלף כך היה כחז מלך אחד זקן וזקינה ומלך אחר צבור וצמורה וכן פירש בקונטרס גבי דוד ושלמה וירושלים עיר הקודש שכן היה כחזו בנמוס³⁴:
עד

(א) פירק קתא דמסכתא דמעשר שני ה"ה, (ב) לקמן פ"ה, (ג) לקמן פ"ה, (ד) קדושין כ"ג, (ה) פסחים לב, (ו) ויש, (ז) שביעית פ"ז ה"ה, (ח) עין פ"א סוף ה"ב, (ט) ליתא לפניהו ועי' נוסחאות כתיב"ע תוספתא שקלים פ"ב ה"ג, (י) ל"ט יא ע"ג, (יא) ע"ג כ"ג, (יב) ע"ג כ"ג, (יג) ע"ג כ"ג, (יד) ע"ג כ"ג, (טו) ע"ג כ"ג, (טז) ע"ג כ"ג, (יז) ע"ג כ"ג, (יח) ע"ג כ"ג, (יט) ע"ג כ"ג, (כ) ע"ג כ"ג, (כ"א) ע"ג כ"ג, (כ"ב) ע"ג כ"ג, (כ"ג) ע"ג כ"ג, (כ"ד) ע"ג כ"ג, (כ"ה) ע"ג כ"ג, (כ"ו) ע"ג כ"ג, (כ"ז) ע"ג כ"ג, (כ"ח) ע"ג כ"ג, (כ"ט) ע"ג כ"ג, (ל) ע"ג כ"ג, (ל"א) ע"ג כ"ג, (ל"ב) ע"ג כ"ג, (ל"ג) ע"ג כ"ג, (ל"ד) ע"ג כ"ג, (ל"ה) ע"ג כ"ג, (ל"ו) ע"ג כ"ג, (ל"ז) ע"ג כ"ג, (ל"ח) ע"ג כ"ג, (ל"ט) ע"ג כ"ג, (מ) ע"ג כ"ג, (מ"א) ע"ג כ"ג, (מ"ב) ע"ג כ"ג, (מ"ג) ע"ג כ"ג, (מ"ד) ע"ג כ"ג, (מ"ה) ע"ג כ"ג, (מ"ו) ע"ג כ"ג, (מ"ז) ע"ג כ"ג, (מ"ח) ע"ג כ"ג, (מ"ט) ע"ג כ"ג, (נ) ע"ג כ"ג, (נ"א) ע"ג כ"ג, (נ"ב) ע"ג כ"ג, (נ"ג) ע"ג כ"ג, (נ"ד) ע"ג כ"ג, (נ"ה) ע"ג כ"ג, (נ"ו) ע"ג כ"ג, (נ"ז) ע"ג כ"ג, (נ"ח) ע"ג כ"ג, (נ"ט) ע"ג כ"ג, (ס) ע"ג כ"ג, (ס"א) ע"ג כ"ג, (ס"ב) ע"ג כ"ג, (ס"ג) ע"ג כ"ג, (ס"ד) ע"ג כ"ג, (ס"ה) ע"ג כ"ג, (ס"ו) ע"ג כ"ג, (ס"ז) ע"ג כ"ג, (ס"ח) ע"ג כ"ג, (ס"ט) ע"ג כ"ג, (ס"י) ע"ג כ"ג, (ס"יא) ע"ג כ"ג, (ס"יב) ע"ג כ"ג, (ס"יג) ע"ג כ"ג, (ס"יד) ע"ג כ"ג, (ס"טו) ע"ג כ"ג, (ס"טז) ע"ג כ"ג, (ס"יז) ע"ג כ"ג, (ס"יח) ע"ג כ"ג, (ס"יט) ע"ג כ"ג, (ס"כ) ע"ג כ"ג, (ס"כ"א) ע"ג כ"ג, (ס"כ"ב) ע"ג כ"ג, (ס"כ"ג) ע"ג כ"ג, (ס"כ"ד) ע"ג כ"ג, (ס"כ"ה) ע"ג כ"ג, (ס"כ"ו) ע"ג כ"ג, (ס"כ"ז) ע"ג כ"ג, (ס"כ"ח) ע"ג כ"ג, (ס"כ"ט) ע"ג כ"ג, (ס"ל) ע"ג כ"ג, (ס"ל"א) ע"ג כ"ג, (ס"ל"ב) ע"ג כ"ג, (ס"ל"ג) ע"ג כ"ג, (ס"ל"ד) ע"ג כ"ג, (ס"ל"ה) ע"ג כ"ג, (ס"ל"ו) ע"ג כ"ג, (ס"ל"ז) ע"ג כ"ג, (ס"ל"ח) ע"ג כ"ג, (ס"ל"ט) ע"ג כ"ג, (ס"מ) ע"ג כ"ג, (ס"מ"א) ע"ג כ"ג, (ס"מ"ב) ע"ג כ"ג, (ס"מ"ג) ע"ג כ"ג, (ס"מ"ד) ע"ג כ"ג, (ס"מ"ה) ע"ג כ"ג, (ס"מ"ו) ע"ג כ"ג, (ס"מ"ז) ע"ג כ"ג, (ס"מ"ח) ע"ג כ"ג, (ס"מ"ט) ע"ג כ"ג, (ס"נ) ע"ג כ"ג, (ס"נ"א) ע"ג כ"ג, (ס"נ"ב) ע"ג כ"ג, (ס"נ"ג) ע"ג כ"ג, (ס"נ"ד) ע"ג כ"ג, (ס"נ"ה) ע"ג כ"ג, (ס"נ"ו) ע"ג כ"ג, (ס"נ"ז) ע"ג כ"ג, (ס"נ"ח) ע"ג כ"ג, (ס"נ"ט) ע"ג כ"ג, (ס"ס) ע"ג כ"ג, (ס"ס"א) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ב) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ג) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ד) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ה) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ו) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ז) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ח) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ט) ע"ג כ"ג, (ס"ס"י) ע"ג כ"ג, (ס"ס"יא) ע"ג כ"ג, (ס"ס"יב) ע"ג כ"ג, (ס"ס"יג) ע"ג כ"ג, (ס"ס"יד) ע"ג כ"ג, (ס"ס"טו) ע"ג כ"ג, (ס"ס"טז) ע"ג כ"ג, (ס"ס"יז) ע"ג כ"ג, (ס"ס"יח) ע"ג כ"ג, (ס"ס"יט) ע"ג כ"ג, (ס"ס"כ) ע"ג כ"ג, (ס"ס"כ"א) ע"ג כ"ג, (ס"ס"כ"ב) ע"ג כ"ג, (ס"ס"כ"ג) ע"ג כ"ג, (ס"ס"כ"ד) ע"ג כ"ג, (ס"ס"כ"ה) ע"ג כ"ג, (ס"ס"כ"ו) ע"ג כ"ג, (ס"ס"כ"ז) ע"ג כ"ג, (ס"ס"כ"ח) ע"ג כ"ג, (ס"ס"כ"ט) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ל) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ל"א) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ל"ב) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ל"ג) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ל"ד) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ל"ה) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ל"ו) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ל"ז) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ל"ח) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ל"ט) ע"ג כ"ג, (ס"ס"מ) ע"ג כ"ג, (ס"ס"מ"א) ע"ג כ"ג, (ס"ס"מ"ב) ע"ג כ"ג, (ס"ס"מ"ג) ע"ג כ"ג, (ס"ס"מ"ד) ע"ג כ"ג, (ס"ס"מ"ה) ע"ג כ"ג, (ס"ס"מ"ו) ע"ג כ"ג, (ס"ס"מ"ז) ע"ג כ"ג, (ס"ס"מ"ח) ע"ג כ"ג, (ס"ס"מ"ט) ע"ג כ"ג, (ס"ס"נ) ע"ג כ"ג, (ס"ס"נ"א) ע"ג כ"ג, (ס"ס"נ"ב) ע"ג כ"ג, (ס"ס"נ"ג) ע"ג כ"ג, (ס"ס"נ"ד) ע"ג כ"ג, (ס"ס"נ"ה) ע"ג כ"ג, (ס"ס"נ"ו) ע"ג כ"ג, (ס"ס"נ"ז) ע"ג כ"ג, (ס"ס"נ"ח) ע"ג כ"ג, (ס"ס"נ"ט) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"א) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ב) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ג) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ד) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ה) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ו) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ז) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ח) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ט) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"י) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"יא) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"יב) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"יג) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"יד) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"טו) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"טז) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"יז) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"יח) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"יט) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"כ) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"כ"א) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"כ"ב) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"כ"ג) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"כ"ד) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"כ"ה) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"כ"ו) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"כ"ז) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"כ"ח) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"כ"ט) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ל) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ל"א) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ל"ב) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ל"ג) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ל"ד) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ל"ה) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ל"ו) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ל"ז) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ל"ח) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ל"ט) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"מ) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"מ"א) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"מ"ב) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"מ"ג) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"מ"ד) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"מ"ה) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"מ"ו) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"מ"ז) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"מ"ח) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"מ"ט) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"נ) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"נ"א) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"נ"ב) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"נ"ג) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"נ"ד) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"נ"ה) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"נ"ו) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"נ"ז) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"נ"ח) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"נ"ט) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"א) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ב) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ג) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ד) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ה) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ו) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ז) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ח) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ט) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"י) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"יא) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"יב) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"יג) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"יד) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"טו) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"טז) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"יז) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"יח) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"יט) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"כ) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"כ"א) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"כ"ב) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"כ"ג) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"כ"ד) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"כ"ה) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"כ"ו) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"כ"ז) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"כ"ח) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"כ"ט) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ל) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ל"א) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ל"ב) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ל"ג) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ל"ד) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ל"ה) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ל"ו) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ל"ז) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ל"ח) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ל"ט) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"מ) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"מ"א) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"מ"ב) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"מ"ג) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"מ"ד) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"מ"ה) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"מ"ו) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"מ"ז) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"מ"ח) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"מ"ט) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"נ) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"נ"א) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"נ"ב) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"נ"ג) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"נ"ד) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"נ"ה) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"נ"ו) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"נ"ז) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"נ"ח) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"נ"ט) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"א) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ב) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ג) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ד) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ה) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ו) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ז) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ח) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ט) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"י) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"יא) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"יב) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"יג) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"יד) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"טו) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"טז) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"יז) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"יח) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"יט) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"כ) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"כ"א) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"כ"ב) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"כ"ג) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"כ"ד) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"כ"ה) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"כ"ו) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"כ"ז) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"כ"ח) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"כ"ט) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ל) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ל"א) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ל"ב) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ל"ג) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ל"ד) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ל"ה) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ל"ו) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ל"ז) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ל"ח) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ל"ט) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"מ) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"מ"א) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"מ"ב) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"מ"ג) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"מ"ד) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"מ"ה) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"מ"ו) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"מ"ז) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"מ"ח) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"מ"ט) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"נ) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"נ"א) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"נ"ב) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"נ"ג) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"נ"ד) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"נ"ה) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"נ"ו) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"נ"ז) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"נ"ח) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"נ"ט) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"א) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ב) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ג) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ד) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ה) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ו) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ז) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ח) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ט) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"י) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"יא) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"יב) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"יג) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"יד) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"טו) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"טז) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"יז) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"יח) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"יט) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"כ) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"כ"א) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"כ"ב) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"כ"ג) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"כ"ד) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"כ"ה) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"כ"ו) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"כ"ז) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"כ"ח) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"כ"ט) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ל) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ל"א) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ל"ב) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ל"ג) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ל"ד) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ל"ה) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ל"ו) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ל"ז) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ל"ח) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ל"ט) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"מ) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"מ"א) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"מ"ב) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"מ"ג) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"מ"ד) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"מ"ה) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"מ"ו) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"מ"ז) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"מ"ח) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"מ"ט) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"נ) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"נ"א) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"נ"ב) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"נ"ג) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"נ"ד) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"נ"ה) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"נ"ו) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"נ"ז) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"נ"ח) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"נ"ט) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"א) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ב) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ג) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ד) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ה) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ו) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ז) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ח) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ט) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"י) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"יא) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"יב) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"יג) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"יד) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"טו) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"טז) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"יז) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"יח) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"יט) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"כ) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"כ"א) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"כ"ב) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"כ"ג) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"כ"ד) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"כ"ה) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"כ"ו) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"כ"ז) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"כ"ח) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"כ"ט) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ל) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ל"א) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ל"ב) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ל"ג) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ל"ד) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ל"ה) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ל"ו) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ל"ז) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ל"ח) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ל"ט) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"מ) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"מ"א) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"מ"ב) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"מ"ג) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"מ"ד) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"מ"ה) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"מ"ו) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"מ"ז) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"מ"ח) ע"ג כ"ג, (ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס

בבא קמא דף צו

חידושי הלכות הגוול עצים פרק תשיעי בבא קמא ואגרות מהרש"א נמ

[דף צו ע"ב - קא ע"א]

דף ק ע"א תוס' בד"ה אחוי דינר ל"ר"א אכתי הוה צריך למגמר בו והא דקאמר עלך קסמכינא אפילו לא אמר בו עכ"ל. ואין זה מוכרח אלף דר"א נמי לא הוה צריך למגמר ומשום דל"ל חוי דעלך קסמכינא הוה חייב וכתי חייא דל"ל עלך קסמכינא הוה פטור וכן כחצו צהגהוה אש"ר"י (פא) בשם מהר"ם ע"ש:

בד"ה וטהר את הטמא מה בו' או לערוב עם פירותיו היה לו לישאל בו עכ"ל (פב):

בד"ה מחיצת הכרם בו' ורבנן דפליגי אדר"ש בדבר הגורם בו עכ"ל והא דל"ל פשיטא ליה דר"ש למחייב צדבר הגורם לממון ליכא למימר דמחייב נמי צדינא דגרמי כדאמרין לעיל (פג) אימר דשמעת ליה לר"ש צדבר שעיקרו ממון בו' אלף לרצנן דפטריה חמס הוה משמע דמכ"ש דפטרי צדינא דגרמי והאך כתבו דיש חילוקין כמ"ש שם המוספות צמרוצה (פד) ע"ש:

ע"ב בד"ה אומר ל"ו גזר בו' במי פירות איירי דהחמירו טפי בו עכ"ל. ר"ל לפי ריב"ז אש"ג דל"נו וסקתן צנן ולפ"ת נמי אש"ג דל"רי דהפסק מ"מ החמירו חמס צמי פירות כיון דהוי פסול דלורייתא ולא דלמרינן צהו קמא קמא צעל משא"כ צתסח יינן דל"נו אסור אלף מדרצנן אלף קשה לפר"ת אכתי גבי כלאים נמי דהוי אסור דלורייתא אמאי אמרי' ציה הכא קמא קמא צעל צתפסק אפסוקי ואפשר ליישב צדומק לפר"ת דהך דעגל סאה ונתן סאה איירי צלף הפסק ודו"ק (עה):

בד"ה אם השבחה יתר בו' והר"ר אלהן פירש בע"א בו עכ"ל. ולפירושו יתיישב שפיר שצא לפרש מהו השבח וימר על ה"תיאה ועיין צהגהוה אש"ר"י (פה):

בפרש"י בד"ה ר' יהודה אומר בו' ואם ירצה לתת את שכרו שלם ששבה (פו) יותר על השכר בו עכ"ל. לא ידענא אהיכא קאי דכיון דשכרו משלם הוה טפי מן ה"תיאה דל"נו צשופטני עסקינן ש"תיאה טפי ממה שפסקן לו בשכרו וכדמשמע ממה כחצו (פז) צה"י עיננא ואגרא נמי כוליה לא יסקול אלף י"אה בו' וכ"כ לעיל גבי צענו כחור נתון לצענא את ה"תיאה ולא שכר שלם בו' וא"כ אטו הכא צשופטני עסקינן ש"תן לו שכרו משלם ויש ליישב דלפ"ת ש"תיאה טפי צצענו צחור ממה שפסקן לו בשכרו ש"צענו אדום שחא סבור ש"סיסין לו בשכרו צצענו צחור ועיין צר"ן (פח) פרש"י צ"ל"א (פט):

דף קא ע"א תוס' בד"ה דו"ז ציבעא בו' ומ"מ איירי דגול סממנים שריון בו עכ"ל. נראה משום דלכאורה למאי דלוקמא לה צגול צמר וקמנין דמד בו' שפיר איכא ללוקומי צפשיטות אף צגול סמנין ודקניהו ושרניהו הוצרכו למימר למאי דלסקי לה דל"רי צול ציענא משום קושיא דל"ריק ליה צ"ל"א (פט):

נחמן הוצרך ללוקמא טעמא דברייתא צתרייתא כשמלכות מקפידות יותר מדאי כפרש"י והאך קשיא ליה דמשמע דפר"ך אי הכי של צבל בו למאי דלוקמא לרב נחמן צמלכות מקפידות יותר מדאי וקשה לר"י דהא צבלו רב נחמן ע"כ צריך ללוקמי צרייתא צתרייתא מיהת צמקפידות קצת ודשמואל וצרייתא קמיהא צלל מקפידות כלל וא"כ תקשה ליה נמי מ"ט צצבל וכן צצבל דמחללין כיון דמטבע של מקום אחר מקרי מטבע צלל מקפידות כלל לשמואל ודקמיה דשל כאן וכן צצבל ושל צבל וכן כאן אין מחללין משום דמקפידות קצת וא"כ להולכינן ולהוציאן צירושלים א"כ מכ"ש מה"ט דשל צבל וכן צצבל למאי חוה דהא א"נ דהוה צירושלים א"כ להוציאן שם צדקמיה של צבל וכן כאן אין מחללין והדברים צברוים למנין צצירוש דברי החוס' צוה ואין כאן מקום לתמימה מהרש"ל צוה ודו"ק (עה):

ח"א דף צו ע"ב גמ' מטבע של אברהם יתן צצנינא מצד א' בחור ובחולה מצד ב' עיין פרש"י וימר נראה לפרש כולה ע"ש חמס שאתר שטעשו זקנים כמ"ש (עו) ואדוני ואלו זקמיו חזרו למני געורים דה"נו שטעשו חס בחור ובחולה כמ"ש אחריו צלומי ה"תה לי עזניה וק"ל (עז):

דף צה ע"א בד"ה עד י' בתמניא בו' ור"ח פי' עד י' בתמניא ויהיב ליה י' בו עכ"ל. לפר"ת ט' וי' צתמניא היכי ליה י' ועד ועד צכלל ה' י"א וי"ב היכי ליה צתמניא אצל אטו' צתמניא לחוד לא ש"ך למימר עד י' כו' ואם נאמר לפירוש הקונטרס נמי עד ועד צכלל הוה פליגי לענין דינא דלפירושו י' (עה) צתמניא היכי ליה צתמניא ודו"ק (עט):

בד"ה וד"מ באר"י בו' א"פ שאין חופסם בידו בו עכ"ל. למירון ראשון נחמא צפשיטות ולמירון שני נמי כיון דל"נו חופסו צידו אינו מוגצה ג' מעל הארץ על ידו וק"ל:

דף צט ע"א בד"ה א"א במאי בו' אפילו לא יהא אומן קונה בשבה כלי אלא מלה בו עכ"ל. אלף אי הוה קונה צצנא כלי ולא הוה ליה מלה גציה גרע טפי כיון דלא צלו ליה הנומים ולא הוה מקודשת וק"ל:

בד"ה ר"מ סבר בו' אמאי אין מקודשת לר"מ לישנא דלעיל עכ"ל. ר"ל לישנא דלעיל דקאמר דקסבר ר"מ אין לשכירות אלף לצסוק אלף אי הוה ישנה לשכירות מתחלה ועד סוף והוה מלה אינה מקודשת וה"ה ד"מ להקשות לפי סברה המקשה לקסבר ודכ"ע המקדש צמלוה אינה מקודשת ודו"ק:

ע"ב גמ' המולך חטים לטחון בו' ולא נחמא ליה ללוקמא כר"מ הך סתמא דברייתא ודו"ק:

ח"א דף צט ע"ב גמ' והודעת להם זה בית חיהם בו' יעאר צפ' אלו מלואות (ס) ע"ש:

הגהות הש"ס חידושים הכמות שלמה הש"ס

דף צה ע"א גמ' בקונטא (דפוס) וטרשי צה) אבל בו' בלא חבורה (דפוס) דטפתא דדמא בו' ולא מדידי (בולחא) וכולהו שוורים בו' צ"ל: רש"י בד"ה אמר (רבי) רבה גרסינן בבבליהו צ"ל: בד"ה השף בו' הצורה הסד': ד"ה ודפריסהם בו' צ"ל וטרשיה עשאה כאבן חלקה לשון (דפוס) טרשי צו) צ"ל: בד"ה רבה צעמביה בו' חסרון הוא (ג) ו"כננא אוננו פטור משום דבהכי לא הוה ליה למיחש והאי ודאי גרמא היא" צ"ל וסד': בד"ה במי השאת בו' ופיה (וכ"ל) כל מעשיה בו' צ"ל צה): תוס' בד"ה והני מילי בו' צ"ל:

אלא (דפוס) דניחא ליה לפלוגי בו' צ"ל: בד"ה הצורם בו' ויש לומר (דפוס) דמתניתין בו' צ"ל: בד"ה הא קמשמע לן מצ"ל אבא דא"ר בו' צ"ל: ע"ב גמ' שלא בפניו (אמר) דאמר ליה בו' מאי עבדי ליה "סוף סוף הוה גמירי ליה "סוף סוף ד"א שלא בפניו" אשכחיה בו' ומגדל (דפוס) והכי נמי מסתברא בו' צ"ל: רש"י צט) בד"ה דרבי שמעון פסק מרובה "גבי" קדשים בו' צ"ל: בד"ה דאם כן דלרבנן אי אומר ק (ג) אדמפלגי בו' סד': תוס' בד"ה נכתוב ל"ה שטרא בו' ולא (בפריה) בהאי קא) דתנא קב) בו' בבית דין (דפוס) והווי כאלו בו' צ"ל:

דף צט ע"א גמרא ממוך אחר (דפוס) וסבריה דכולי עלמא בו' צ"ל: רש"י בד"ה לאחר נפילה לאחר (דפוס) שקלט הצבע בו' צ"ל: בד"ה אמר דף בו' נפילה (ג) יהיב בו' בעלמא הוא (דפוס) ודאי אומן בו' צ"ל וסד':

ע"ב גמרא מאי איכא בין תנא בו' נמק מלי איכא: שם והאמר רבה בר בר חנא (אמר ר' יוחנן) עובדא הוה בו' אמר (ליה) לה מעליא הוא בו' צ"ל: רש"י בד"ה רבא אמר בו' כלי (ג) הכי קב) גרסינן סד' קד) וסד': בד"ה בשכר בו' ועד סוף (ב) וכל בו' צ"ל: בד"ה טעו בבכתיא בו' (דפוס) והעמידו צורה בו' צ"ל: דף ק ע"א גמ' בסוף עמוד (דפוס) דתניא מחיצות קה) חכרם בו' צ"ל: רש"י בד"ה שנישא בו' ללוה (ג) חייב) והייב את כו' לתובע (דפוס) וטימא את כו' דבריו (דפוס) וטיהר את כו' הטמאין (דפוס) וערב עם כו' צ"ל וסד':

ע"ב רש"י בד"ה צבעו כאור כמו כעור (בגמ') ובגמרא מפרש בו' צ"ל צה): בד"ה צבוע בו' לרבי מאיר (לא) ולא יהיב ליה בו' צ"ל: בד"ה רבי יהודה בו' את שכרו (שליט) "כגון" (ששבת) שהשבח יותר בו' צ"ל: תוס' בד"ה אומר ל"ו בו' בין (דפוס) פסק ללא (דפוס) פסק דשאני בו' צ"ל: בד"ה אם השבחה בו' ט"ו מניס קרי שבה (יתר על היצאה קו) קרי עשרה בו' צ"ל:

דף קא ע"א רש"י בד"ה נתן ל"ו בו' אבל (דפוס) נתן עצים בו' דלא שניה ולא קני (דפוס) ידו על התחנותה צ"ל: בד"ה כגון דצמר בו' כאן גול הסד': ד"ה פירות נמק פירות ו"ל ה"נוצר שביעית אסור לעשות סחורה (בפריה) בפירותיה וקליפי בו': תוס' בד"ה דו"ז צבעא קח) בו' דאי (דפוס) דקיניהו ושרניהו בו' צ"ל: בד"ה או ד"צמא בו' יותר (דפוס) וישלם מה שנתנה בו' צ"ל:

הגהות והערות

"למיגרדיה" (צג) בי"מ קיב ע"א ד"ה דאגר: צו) ערך קף י"ד: צ"ל "טרשיה" ע"י שטמ"ק: צו) צ"ל "וטרשיה" (צו) ברש"י לפניו "טרשיה" וכמו שמוגה בשטמ"ק בשם שטה: צה) לא תוקן ברש"י לפניו: צב) בגליון רש"י ד"ה במאמינו נדפס לפניו "ביש"ש גרס השורף לבעל השטר". אמנם שם רבינו אינו מגיה אלא מעתיק ד' וצ"א, ולכן הנהה זו אינה בחכמת שלמה: ק) צ"ל "אי אומי": קא) כ"ה בח"ש דפוסים חדשים. ובדפוס"ר "בההיא" ונדצ"ל "בההיא": קב) צ"ל "דתינ" (קג) בח"ש דפוס"ר "הכא": קד) אבל דרך רש"י לומר הג' בתחילת הדבר ולא בסופו (דק"ס): קה) צ"ל "מחיצות": קו) וכן מחקו הגר"א, וע"י בגליון התוס' העתק מחילופי גרסאות בשם מהר"ש ד"צ למחוק: קז) צ"ל "והיצאה" כ"י כ"ה בו' וצ"א בכל הסוגיא ורבינו לא הגיהו. בח"ש דפוסים חדשים "והיצאה", ובתוס' לפניו "והוצאה": קח) צ"ל "ציבעא":

עה) עיין פני יהושע: עו) בראשית יח יב-יג: עז) וכ"כ בתורת חיים ביתר אריכות: עח) כ"ה בדפוס ראשון. בכל הדפוסים האחרים "דלפירש"י בתמניא": עט) עיין יש"ש סי' טו: פ) בי"מ ל ע"ב ד"ה הודעת: פא) סי' טז: פב) צריך להוסיף "כצ"ל", ונראה דמגיה הספרים שהיה כתוב בהם "פירוש" במקום "פירוטיו", ולפניו "פירות" והיינו הך: פג) צח ע"ב: פד) לעיל ע"ב ד"ה וסבר: פה) סי' יז: פו) כ"ה במהר"ש דפוס ראשון. בשאר הדפוסים תוקן עפ"י הגהת המהר"ש"ל ברש"י: פז) צ"ל "שכתב" (ביש): פח) נמוקי' לו ע"א (בדפי הרי"ף): פט) עיין מהר"רין ורש"י: צ) וכ"כ רבינו בב"מ קיב ע"א, ולא תוקן בגמ' ורש"י לפניו לא כאן ולא שם: צא) וכ"כ בגליון הגמ' בי"מ קיב ע"א דערון גורס "בברא", אבל לפניו הוא בערך גור' והגירסא שם "בברא". אולם ע"י דק"ס מוכי' כג ע"א אות ש גירסא כזו ככתב יד ובראשונים: צב) גם כאן בערך לפניו תלמוד בבלי <עו והדר > - כב בבא קמא / תלמוד בבלי {עמוד 396} [726077]

אמנה", עד כאן לשון הקרבן העדה. ועל כל פנים מפורש כן גם בלשון הירושלמי בעצמו "שהיה כל אחד ואחד מיח"ד שמ"ו של הקדוש ברוך הוא וחותרם, היינו בחתימת"ו היה עושה כל אחד ואחד יחוד שמו יתברך מרומז שם, כנוכר:

פ.ח. כבבא קמא (צו, ב), איזהו מטבע של אברהם אבינו זקן וזקינה מצד אחד, ובהור ובתולה מצד אחר. שמעתי בשם מגיד מפורסם אחד מליטא, שאמר על זה, כי הנה אמרו רז"ל (בראשית רבה פל"ט, יד): "אברהם היה מגייר אנשים ושרה מגיירת נשים". והנה קיימא לן (יבמות מה, ב וראה שם בב, א) גר שנתגייר כקטן שנולד דמי. ולפי זה נמצא שאלו הגרים שגיירו אברהם ושרה, גם בהיותם בנכרותם באים בימים, נעשו כקטן שנולד, וצעירי ימים החלו להיות מחדש. וזהו שאמרו מפב"ע של אברהם אבינו, (זהו שכעו ומדתו ודרכו של אברהם אבינו ומחברתו הטהורה היא אמנו שרה [וכפירוש רש"י בזה (ד"ה זקן וזקינה)], שהיו מגיירים אנשים ונשים, ועל ידי זה היה זקן וזקינה מצד אחד, (אלו הנכרים שהיו כבר באים בימים, והפכו אותם לטובה דוגמת המטבע הנהפכת על צדה השני. והנה) בחור ובתולה מצד אחר, (גר שנתגייר כקטן שנולד, ונעשו על ידי זה בחור ובתולה צעירי ימים שנתחדשו שנותיהם) כנוכר – (ועיין בדברינו בספר חיים ושלוש

הרצוייה, אדרבא חשובה יותר בבחינת גשמיות ועשייה, כיון שנעשה ממנה בחינת 'צורה', ותקומה ועלייה היתה לה מבחינת חומר לצורה), וכנוכרי".

ועל כן בירכו אותו גם כן בדברי יחוד בהצנע לכת, להראות שכל דבריהם בחינת אנשי צור"ה, גם הנראים לדברי כעם וקללה, המה טובא גניז בגוייהו בכונתם למעלה ממעון הברכות"ם, (וכמו שהביא שם אאמו"ר בתפארת בנים כנוכר לעיל בשם נתלמידין רבינו הבעל שם טוב זי"ע ודעימיה, כי ברכות באופן כזה יחולו יותר). והבן הדברים בעזר ה' יתברך:

פ.ז. כתוב בספרים הקדושים מתלמידי הבעל שם טוב זי"ע, כי כל אחד יעשה לו מספר יחוד בחתימת שמו כנודע.

והנה מצאתי הדבר מפורש בירושלמי חגיגה (פ"ג, ה"ה) לענין השמות שכתובים בהגי ומלאכי, "אמר רבי חונה, חיבתים ואינן אלא שמונים ושלוש, כנגד שמונים ושלוש חותמות שכתוב בעזרא, שהיה כל אחד ואחד מיחד שמו של הקדוש ברוך הוא וחותרם", עד כאן לשון הירושלמי. וכתב הקרבן עדה (ד"ה כנגד): "כנגד פ"ג חותמות שבעזרא וכו', ועל החתומים נחמיה התרשתא' וגו' (נחמיה י, ב), ומני ואזיל פ"ג מהחתומים, והיה כל אחד מיחד יחוד שמו יתברך, וחותרם על יחוד שמו, והיינו דכתיב (ש"י, א): 'ואנחנו כורתים

מספר יחוד בחתימת השם

רנ, ראה כתם אופיר על מגילת אסתר, בהקדמה; בשם רבינו הבעל שם טוב נבג"מ. וראה עוד עשרת צבי לזח"א קנג, ב ד"ה ואנן הכי תנן. זהר חי לזח"א כג, ב ד"ה לקבלא.

רמח, ראה בענין זה בצרור המור פרשת יתרו, בפסוק (יש, א) כל אשר דבר ה' נעשה, ד"ה ולכן לא תחוש. רמפ, וראה היכל הברכה פרשת דברים, בפסוק (ב, י) ורב בשם הה"ק רבי זאב מזבאריו נבג"מ. ועוד.

דברי

מהדורא תניינא

תורה

רסט

**פרשת לך (יב, ט), בד"ה ויסע אברם הלך
ונסוע הנגבה):**

פ.מ. ואולם בדברי מאור
ענינו רש"י ז"ל, תמצא
רמז הדברים בפנימיות, מה שפירש רש"י:
בחור ובתולה, יצחק ורבקה, עד כאן
לשונו הקדוש. היינו כי יצח"ק מדתו מדת
גבור"ה, כנודעניא, על כן בחור עולה
במספר גבור"ה. וגם בתול"ה היא רבק"ה,
כמו שנאמר בכתוב גבי רבק"ה (בראשית כד,
פז): 'בתול"ה ואיש לא ידעה, וכמו שמובא
בתיקוני זוהר הקדוש (תקון נח צב, א) בסודן של
דברים. וזהו שפירש רש"י יצח"ק ורבק"ה
הוא בחור ובתולה:

רמז בחור
בתולה - יצחק
ורבקה

צ. אמנם להבין ענין
הדברים שנמצא במחזורים
ובסידורים הישנים הרמז, בפי
ישרים תתרום, וכשפתי צדיקים וכו',
ראשי תיבות מתיבות ישרים צדיקים וכו'
יצח"ק, וגם מתיבות תתרום ותתברך
וכו', הוא כל אות השלישית מהם רבק"ה.
והוא בחינת יצח"ק רבק"ה
גימטריא תפל"ה - (כמו
שכתב אאזמו"ר הקדוש מפה קהלה
בכתב יד שם שלמה על התורה פרשת
תולדות). וזהו שאמרו חז"ל בברכות (לא, ב)

טעם שדומים
'יצחק רבקה'
בתפלת יבפי
ישרים

יצחק ורבקה
ענינם תפלה

רנא. ראה זח"ב רעו, א בתוספת זוהר סימן ט. ח"ג שב, א.

רנב. ראה לשון זה על פנחס בסנהדרין מד, א.

רנג. ראה ספר הקנה, ד"ה ונקראים תפלה. מגלה עמוקות
פרשת ואתחנן, אופן דלט. אטרא רכלה פרשת תולדות,
בפסוק (כה, כא) ויעתר.

רנד. ראה זח"ב ויקהל ריח, ב. עץ חיים שער כט - הנסירה,
פ"א.

רנה. ראה שער הכונות, ענין תפלת השחר.

גבי חנה, 'ותתפל"ל חנה' (שמואל א ב, א) -
שעשתה פלוליים עם קונה כביכולי, היינו
במענות הגבור"ה במדת הדין, בחינת
צדיקים באים ונוטלים בזרוע (עלפי ברכות יז,
א, היינו במדת הדין. וזהו בחינת מדת
יצח"ק רבק"ה שעולים במספר תפל"ה, וגם
גימטריא ואתחנן כנודע בספרים
הקדושים.

וגם אומרים זה בשירות ותשבחות בסוף
פסוקי דזמרה, 'בפי ישרים תתרום
ובשפתי וכו', שהוא פסוקי דזמרה, בחינת
לומר עריצים להכרית הקליפות, [ש]על ידי
שאומרים שירות ותשבחות להשם יתברך,
על ידי זה מתפחדים ומתפרדים, וכמבואר
בסידור האריז"ל בכונת הודו בתחלת פסוקי
דזמרה. וזהו על ידי מדת הגבורה (יצחק
ורבקה) להפחידם כנודע, על כן שפיר
מרומז שם כנזכר לעיל:

צא. רעיוני על משכבי סליקן
בחלום (ליל שבת קודש
פרשת בא תרפ"ד), פירוש מה שאמרו חז"ל
בסנהדרין (כפ, א), שב שני הוי כפנא, ואכבא
אומנא לא חליף. כי סוד דבריהם הוא בזה,
הנה מדת מלכות היא בחינת עניה ודלה
דלית לה מגרמה כלום. וגם על פי מה
שכתבתי בחיבורי אות שלום (סימן רסה, סקכ"ט),
וכן בהקדמת הספר שם (ד"ה אות הוא לברכה),
בשם אאמו"ר הקדוש זי"ע, כי על ידי
המיל"ה בא פרנס"ה, כי המצוה בהת"ך,
והוא שם הפרנסה היוצא מסופי תיבות
(תהלים קמח, טז): פות"ה א"ת יד'ך כנודעניא.

וגם אני אמרתי בזה, על דברי חז"ל
(בסוכה נב, ב) ובסנהדרין (קז, א), 'אבר
קמן יש באדם משביעו רעב', (היינו שעל
ידי קלקול היסוד, הוא האבר הלז) 'משביעו'

יד יוסף

א צ"ר פרשה ל"ט סי' ט"ז: ב ברכות ז ע"א ושם נסמן: ג צנא מלעא דף ל:

ציונים

מטבע של אברהם איבנו זקן וזקנה מצד אחד ובחור ובתולה מצד אחר. חתם סופר עה"ת בראשית עמ' לט. רצ"ה קומץ המנחה ח"ב אות כג.

והודעת להם את הדרך. אהבת חסד (לבעל החפץ חיים), בסוף הפתיחה אות ב'.

ליקוטים

- ת"ר איזהו מטבע של ירושלים כו' בחור ובתולה מצד אחר.
- והנה ענין מטבע של אברהם איבנו אין להבין ע"ד הפשוט לכן אענה גם אני את חלקי בזה הנראה בעיני להבין דברי חכמים והודותם כאשר אבאר ע"ד מליצה.
- כי הנה כבר הארכתי בזה בספרי ע"ס ולמעלה בראשית הכרך הזה כי בהשנות ימי האדם כו' ישתנו עליו עניניו בין בענין הנפש בין בעניני הגוף.
- כי ידוע אשר האדם אשר טבעו תר בלתי יתאוה ולא ישתוק מהר מרוב עצלותו נראה השיב ידו אל פי וכן לא יתאוה לדבר שהוא נגד רצונו יח"ש כאשר לא יחם לבבו אכן גם נגד המצות יהיה כן גם הוא כי לא ירוץ לדבר מצוה ואם יעשה לא יעשה בנפש חפיצה ובתשוקה כאשר יאות.
- אכן האיש אשר טבעו חם ודמו תוסס יחשוק לכל אשר יחפוץ בתשוקה רבה ונפש חפיצה וכאשר יעשה אחת ממצות ה' ירוץ אליו כעוצם תשוקתו ובכל לבבו כו' יצא שכתרו בהפסדו כי פיו

נב תוספות נבא קמא פרק תשיעי צד: צז: צמ: ק. רש"י

מג מטבע של אברהם איבנו זקן וזקנה מצד אחר. צ"ר (פליט אות יא) דרש ואגדלה שמך שילא לו מוניטין בעולם ומהו מוניטין זקן וזקנה מכאן צחור וצחורה מכאן ונראה לא שהיתה בו נורת זקן וזקנה מכאן וצחור וצחורה מכאן שאסור לעשות נורת אדם אלא כך היה כתוב מלד אחד זקן וזקנה ומלד אחד צחור וצחורה וכן פי' בקונט' גבי דוד ושלמה וירושלים עיה"ק שכן היה כתוב צמטע: (בגמ') לפני משורת הדין עבר בדתני רב יוסף והודעת להם וגו'. והן צרייתא מיימי נמי צפרק אלו מליאות (נ"מ ל:) גבי זקן ואינו לפי כבודו ור' ישמעאל צ"ר יוסי לפני

מג דוד ושלמה. כתוב מלד אחד ומלד שני כתוב ירושלים עיר הקדש: זקן וזקנה. אברהם ושרה: בחור ובתולה. יתקן ורצקה: ורב. שומר גניו של רבי חייא דודו הוה: דין עסק בישא. סחורה רעה היא שעל עסקי חנם אני מפסיד שלא היה לי לראותה: דנכו ואיסור. שולחנין אומנין היו: בית חייחם. תלמוד תורה: ביקור חולים וקבורה.

שעה אפרו: הגזלנין ומלוי ברבית שהחזירו - אין מקבלים מהם, והמקבל מהם - אין רוח חכמים נוחה הימנו.

מג * תנן רבנן: א איזהו מטבע של ירושלים? דוד ושלמה מצד אחד, וירושלים [עיר הקדש] מצד אחר. ואיזהו מטבע של אברהם [אבינו]? זקן וזקנה מצד אחד, ובחור ובתולה מצד אחר.

* [ההיא אתתא דאחזיא דינרא לרבי חיא. אמר לה: מעליא הוא. למחר אתאי לקמיה ואמרה ליה: אחזיתיה, ואמרו לי: בישא הוא, ולא קא נפיק לי. אמר ליה לרב: זיל חלפיה ניהלה, וכתוב אפנקסי: דין עסק בישא. ומאי שנא ד'נכו' ו'איסור' - דפטירי? משום דלא צריכי למיגמר. רבי חיא - נמי לאו למיגמר קא בעי! רבי חיא - ב לפני משורת הדין הוא דעבד. ג פדתני רב יוסף: (שמות יח)

* [היה זה בית חייחם. "את הדרך" - זו גמילות חסדים. "ילכו" - זו בקור חולים. "בה" - זו קבורה. "את המעשה" -

לשם לכל הגזלים וק"ל: אין רוח כו'. פרש"י אין רוח חכמה וחסידות צקרו עכ"ל לא ידענא אמאי לא מפרש לי כפשטיה אין דעת חכמים נוחה עליהם כו' דכן פרש"י גופיה צפ' הוהב (נ"מ מת.) גבי מי שאינו עומד בדבורו וצ"ק דקדושין (י:) גבי גר דלא יחזיר לבניו ואם החזיר אין רוח חכמים נוחה הימנו ולשון המשנה כן הוא כל שרומ הצריות נוחה הימנו רוח המקום נוחה הימנו ויש ליישב דו"ק:

מג זקן וזקנה מצד אחד כו'. עיין פרש"י ויתר נראה לפרש כולה ע"ש הנס שאחר שנעשו זקנים כמ"ס ואדני זקן ואני זקנתי חזרו לימי נעורים דהיינו שנעשו הם צחור וצחורה כמ"ס אחרי בלתי היה לי עדנה וק"ל: (בגמ' דף ק')

הרי"ף

מג מטבע של אברהם וכו'. פירשו התוס' לא שהיתה צורת זקן וכו' אלא כך היה כתוב מצד אחד זקן וכו' ויש להביא עוד ראיה לזה מב"ר למרדכי יצא מוניטין עטרת זהב מכאן שק ואפר מכאן ואין לפרש בזה צורת עטרת זהב וצורת שק ואפר כי אין בשק ואפר שייך צורה אלא ודאי כתוב מצד אחד עטרת זהב ומצד אחד כתוב שק ואפר:

עין יוסף

לתקנת הרשע שלא יהיה בידו העבירה שבין אדם לחברו. ואף אם התשובה לפניו לא היא כאילו לא שב לגמרי. ומ"מ יכפר עליו יוה"כ. ורק זאת תקנו שלא יהיה חוטא בינו לבין חברו. מה שאין כן לחכמים דס"ל שהכל צריך תשובה וא"כ אף אם לא יקבלו ממנו ולא יהי בידו עבירה שבין אדם לחברו. מ"מ עון עצמו אינו נמחק ובעי תשובה. וכאן התשובה היא לפנים (עיר חכמים): מג זקן וזקנה מצד אחד. בחור ובתולה יצחק ורבקה.

יהיה כי יחם לבבו והשתוקק לדבר עבירה ימהר ויחיש מעשהו ואין מעצור לירחו וכן הוא באדם בעצמו כאשר עידינו יחפיו לו כי בעת הבחורות ובכל עת אשר הוא ככחו תהי מעשהו ברוב אומץ וזריזות וככו' אשר הוא עושה חיה יחיה ואז בעניני מצוה עשה טוב הוא לו כי יעשה אותם וחי בהם חיי התשוקה י"א בעצלה אכן גם נגד העבירות יהיה כן בתשוקה ובחפיצה כאמור י"א כנפ"ל יכבוש את יצרו אשר י"א כן בימי הזקנה כי מעשה שליג יעשה ודמו יקר אזי בניו גופו ינהגו ככבודו וטרם יבצע מעשה הרע ייחש שכלי והוא ימשל בו. אכן כמו כן יתעצל ויתממה מעשות מצות ה' כי הפועלים עציליים לכן להשיגם עבודת ה' צריי האדם עין יעקב <מהדורה חדשה> - ה נויקין א / אבן-חביב, יעקב בן שלמה {עמוד 56} (726077)

רש"י

בבא קמא פרק תשיעי ק. קי:

תוספות

נג

ליקוטים

פרכינן באלו מליאות (ב"מ ל:): היינו גמילות חסדים ומוקי לה זיקור חולים צנן גילו ונוטל אחד מששים מתליו וקצורה צוקן ואינו לפי כבודו ואפ"ה חייב: בכלל ופרט וכלל. לכל קדשי בני ישראל לך נתמים למשחה כלל זה יהיה לך מקדשי הקדשים מן האש פרט כל מתנה בפני עצמה וכל תרומת הקדשים חזר וכלל והדר כתיב צרית מלח עולם הוא וגו' בסוף הפרשה (במדבר יח): וכל המקיימן באילו מוקיים. כל המורה כולה שניתנה לדרוש בכלל ופרט וכלל וכאלו קיים כל הקרבנות שנכתב בהם צרית מלח: עשר במקדש. נאכלים לפניו מן הקלעים: ודי בירושלים. בכל העיר: ודי בגבולין. צערי א"י: אשם ודאי. חמשה הן גזילות מעולות שפחה תרופה נזיר ומנורע וחד חשיב להו: אשם תלוי.

זה הדין. "אשר יעשון" - זו לפניו משורת דף הדין. *תא שמע: עשרים וארבע מתנות פהנה נתנו לאהרן ולבניו, וכלן נתנו בכלל ופרט וכלל, וברית מלח. כל המקיימן - כאלו מקיים כלל ופרט וכלל וברית מלח. כל העובר עליהן - כאלו עובר על כלל ופרט וכלל וברית מלח. ואלו הן: עשר במקדש, וארבע בירושלים, ועשר בגבולין. עשר במקדש: חטאת בהמה, וחטאת העוף, ואשם ודאי, ואשם תלוי, וזבחי שלמי צבור, ולג שמן של מצורע, ומותר העמר, ושתי הלחם, ולחם הפנים, ושירי מנחות. וארבע בירושלים: הבכורה,

משוה"ד עזר דתניא כו' אבל בסוף פ' האומנים (סס פג.) גבי רבה ז"ר הונא דסקלינהו לגלימיהו דהנהו שקולאי לא מייתי לה אלא מייתי למען תלך דרך טובים ומפרש הר"י מאורלייני"ש דלא שייך לפניו משוה"ד אלא בדבר שאחרים חייבין וזה פטור כמו רבי חייא דהכא ור' ישמעאל צרבי יוסי באלו מליאות (סס ל:): אבל דהיא דרבה ז"ר הונא אין חילוק בינו לצין אחרים ואין נראה דצפרק אלו מליאות (סס נד: ושס) אמר דעבד לפניו משורת הדין גבי הא [דאבזה] דשמואל אשכמינהו להנך חמרי במדברא אהדרינהו למרייהו לזמר מריסר ירמי שחא ובהיא פטרי כ"ע וי"ל דבהנהו שקולאי לא שייך לפניו משורת הדין כיון שעשו לו היזק גדול בפשיעה שציברו לו חצית של יין:

זה על ספק כרת שלא נודע לו שצבר ודאי שיצא חטאת: וזבחי שלמי צבור. כצטי ענרת שנקראו שלמים כדכתיב (ויקרא נג) ושני כצשים בני שנה וקדשי קדשים הן כדכתיב (סס) קדש יהיו לה' לכהן ונאכלים לפניו מן הקלעים: ולזג שמן של מצורע. מה שנסאר בלוג מיניקה לכף הכהן של השמאלית נאכל לכהנים דתניא צמנחות (דף עג.) וצוצחים (דף מד.) לכל קרבנס לרבות לוג שמן של מנורע דהוא נמי קרוי קרבן דכתיב והקריב אותו לאשם ואת לוג השמן וסמך ליה לקרא קמא בקדש הקדשים תאללנו צוקת קרת (במדבר יח): מותר העומר. מנחת העומר נקמלת ושיריה נאכלים וכל המנחות קדשי הקדשים הם כדכתיב (דברים טו) לא תאפה חמץ חלקס וגו': ושירי מנחות. כל מנחות הנקמלות מנחת נדבה ומנחת חוטא ומנחת סוטה: הבכורה. צבור תס נאכל בכל העיר וכן הצבורים לריכס חומה כדכתיב (דברים יב) ואלתם שס לפני ה' אלהיכם וגו' ואמר מר ותרומת ידך אלו צבורים (מכות ז:):

עיון יעקב

תוספות. ולכאורה יש לתמוה בתוס' דלאיזה ענין מעתיק תוס' הבראשית רבה שאין שם חידוש יותר מש"ס דידן וה"ל לפרש כן הש"ס דידן גם לאיזה נפקותא כתבו תוס' שכן פירש"י גבי ירושלים עיר הקודש ותרצתי דכך כוונת התוס' דאיתא בש"ך ביו"ד סימן קמ"א סוף סעיף קטן כ"ה וז"ל ונראה דכל הצורות דאסרינן אינן אסורות אלא בצורה שלמה ממש כגון צורת אדם בשתי עינים וחוטם שלמה וכל הגוף אבל לא חצי ציור כדרך קצת בני אדם המציירים צד אחד של צורה עכ"ל וא"כ בש"ס דנקט הלשון זקן וזקנה מצד אחד לא היה צריך תוס' לפרש כן ד"ל דצורה ממש היו ואפ"ה אין כאן איסור

כיון שלא היה מצויר רק מצד אחד כמו רוב מטבעות שלנו אבל בכ"ר לא נזכר הלשון מצד אחד רק זקן וזקנה מכאן א"כ י"ל דלאו מצד אחד היו מצוירים א"כ פ"י תוספות שפיר לא שהיה בו צורת זקן וזקנה מכאן ובחזר ובתולה מכאן דאסור לעשות צורת אדם אלא כך היה כתוב מצד אחד זקן וזקנה ומצד אחד בחזר ובתולה וזה שסיימו תוס' וכן פ"י בקונטרס גבי דוד ושלמה וירושלים עיר הקודש שכן היה כתוב במטבע משום דהתם ודאי אין הפירוש צד אחד של הצורה דהא בירושלים אין נפקותא אם היה מצויר כולו או מצד אחד וא"כ ה"ה דוד ושלמה דהא כתבא מתתא מתתניהו:

עין יוסף

זקן וזקנה אברהם ושרה (רש"י). והזיקו לפרש כן אע"ג דכתיב בשרה אחרי בלותי היתה לי עדנה שחזרה לנערותה. מכל מקום לא כתיב הכי באברהם. ולהכי לא מצי לפרש בחזר ובתולה נמי באברהם ושרה. אבל מכיון

דאשכחן מ"ד בכראשית רבה פרשה מ"ח דאברהם נמי החזירו הקדוש ברוך הוא לימי נערותו. ניחא לן לפרש דבחזר ובתולה נמי באברהם ושרה לרמוז שנהפכו מזקנים לבחורים (יפה תאר ונזר הקדש ומהרש"א):

להרכיב טבעים הפכים האלו להיות זקן בעת ילדותו נגד העבירות ולהיות ילד בעת זקנותו להיות רץ כצבי לעשות רצון אביו שבשמים וזה הדרד הטוב המבוקש מאתנו כמורה והנה כאפ"ה מצינו אצל אבותינו הסורשים ע"ה אצל אברהם אמר הכתיב ואברהם זקן בא בימים והפ"י לפ"ה כאשר רק בא בימים שהיה עור בימי ילדותו כבר ה"י בבחי' זקן כשכפר נגד העבירה י"ה רוח איש תכונות ככימי וקנתו ויע"ז ארו"ה ג' נכתרו כזה אברהם ודוד כתיב (מ"א א) והמלך דוד זקן בא בימים כאשר ידוע לנו אשר כימי ילדותו צלחה עליו רוח ה' ושם מעצור לרותו בכמה עבירות אשר הזכירם הכתוב כענין הנקימה בשאול וכדומה מהכתובים ובשמואל כתיב (שא ח) ושמואל זקן בא בימים והוא בעת ילדותו הוקדש ה' והנער נער ותהי עליך שם יד ה' וע"ה אמנו שרה ע"ה כיארה פ"ד רש"י וז"ל כפי חיי שרה הדברים האלה דו"ל שם בריש הפרק (ב"ראשית כג.) ויהיו (ימי) חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים ימיה נכתב שנה ככ"ל פרט לומר לך שהיתה בת י' כבת כ" לחטא ובת כ" כבת ז' ליופי ע"כ וכן איתא כמ"ד שם וזה אינו מובן ומ"ש המפרשים שבשמים אין עונשין אלא למעלה מכ" אבל החטא במקומו עומד אפי' מכת י"ב. ועוד מה ענין השבח שהיתה בת כ" כבת ז' ליופי. אכן הוא הדבר אשר דברנו כי שרה אמנו ע"ה היתה כמדריגת הנעילה אשר הבאנו כי באמת האדם אשר הוא בילדותו עלול הוא לחטא ובעת זקנותו

תסיר תאוותי ממנו. והנה כבר הבאנו למעלה בענין יוסף הצדיק כי היופי אצל האיש או אצל האשה הוא מעורר את יצרנו וישיאנו לחטוא לה' כמ"ש במס' נזיר (ד:): נסתכלתי בכואה שלי ופחדו עלי יצרי אכן ידוע כי אין זה רק באיש אשר הגיע בשנים אשר יש לו בהם חפץ ותשוקה אכן לא נאמר על ילד או על יתדה בת ז' שנים שהיופי יעורר אותה לחטא כי אין בה דעת עור ואין בה תשוקה כמובן. וז"ש רש"י ז"ל דהנה שרה אמנו ע"ה אחרי בללותה היתה לה עדנה ואמר בת כ" כבת ז' לחטא ר"ל שהיתה עלולה לחטא כשהיתה בת י' כבת ז' ליופי שלא היה פועל בה גם היופי כשהיתה בת כ" כבת ז' נערותה כמו שאינו פועל בבת ז' כאמור וזה נכון: ויש להעמיס כזאת במדרש אסתר (פ"א את ח) שאמר ר"ע היה יושב ודורש וכל העם מתנמנים ביקש לעוררם עין יעקב <מאדורה חדשה> ה' ניקו"א / אבן-חביב, יעקב בן שלמה [עמוד 57] {726072}

ציונים

גזל הגוי שהוא אסור. משך חכמה ויקרא כה/מה.

הוא גברא דהוה בעי אחווי אתיבנא דחבריה. שו"ת רשב"א ח"א סי' קמא.

ליקוטים

אמר מה ראתה אסתר שתמלוך על ק"צ מדינות מפני שהיתה בת בתה של שרה שחיתה כק"ז שנים וזה פלא, אכן הוא הדבר אשר דברנו כי באמת לא היה כל אדם ראוי לזה להגיע למלכות לבצע על ידו מעשי ה' להצמיח ישועה לישראל כי אולי בהגיעה למלכות תרום ותשכח את ארץ מולדתה אכן העיד הכתוב שהיה בה מדת שרה אמנו שחיתה כק"ז שנים שלא היו רגשי הגוף פועלים בה לכן זכתה למלכות כאשר באמת עשתה כמו כן כי לא הועם אצלה כבוד ישראל מהוד מלכותה כאמור. ובוזה היה ר"ע מעורר אוון השומעים אשר ראוי כל אדם לאחוז במדה הזאת כי רק עי"ז זכתה אסתר למלכות באשר גם פה לא פעלה היופי והדר מלכותה לשכוח את ה' ואת עמה והבן. וז"ש ז"ל בנעם מליצתם מטבע של א"א זקן וזקנה מכאן בחור ובתולה מכאן וידוע כי בלשון חז"ל כל מדותיו נקרא מטבע כגון מטבע שטבעו חכמים בברכות ואמר שהיה זה טבעו של א"א שהיה תמיד בכל שנותיו מורכב מענינים ההפכים האלו שהיה הוא ואשתו זקן וזקנה מכאן היה בחור ובתול' מכאן כי כאיל רצו לקראת מצות ה' לעשות ברצונם השלם ובכפיש חפיצה וזאת מליצה יקרה ראוי לשלמים האלו והבן. ובתכלית עצלות הזקנה נתעצלו נגד עבירת רצונו ברוח הוא (באר החובות): **קום סק לארעא דישראל** דקבל עליך דלא תקשי לר"י **שבע שנים**. אע"ג דרב כהנא לא היה חייב

גד

מהרש"א

מד בזמן שהם מסורין בידך כו'. לפי פשוטו בשצעה עממין קמשתעי קרא וציה איירי כל הענין דצמח הכי אלא משום דכתיב כל העמים משמע ליה דאיירי גם צמח אומות ועוד צו' עממין לא סגי צואכלת אלא צלא תחיה כל נשמה (דברים ט) וק"ל:

מזה מזה תוא זה וכו'. יראה דהא דנקט קרא תוא שהוא שור הבז יותר מכל שאר מיני חיות הנלווים צממנר משום דתמוא ליכא רחמנות כלל דנשחט צלא כסוי דס כדעת רוב הפוסקים משא"כ כל שאר הנלווים דצעי כסוי צלמס וכסוי הדס הוא ממדת רחמנות כמ"ש צאיכה רצמי (פתיחות) צדמו של זכריה שלא נהגו צדמו לא כדס צצי ואיל דכתיב (ויקרא יז) ושפך את דמו וכסוה כו' ע"ש וק"ל: **קום סק לא"י כו'.** שא"ל קום סק לא"י מאימת יוונאי דקפדי אשפיכות דמים ושאל וקבל עליך כו' אין לפרש שיקבל תשובה על הריגתו דהא כבר אל"ל רב דשפיר עמיד שהרגו כדן מסור ואין לפרש נמי שא"ל כן לטובת רב כהנא שלא יעשנו ר' יוחנן צהקסותו לו

והבכורים, והמורם מן התודה, ואיל נזיר, ועורות קדשים. ועשר בגבולין: תרומה, ותרומת מעשר, וחלה, וראשית הגז, והמפנות, ופדיון הבן, ופדיון פטר המור, ושרה אחוזה, ושרה חרמים, וגזל הגר.

הגזל בתרא פרק עשירי

מד * אמר רב ביבי בר גידל, אמר רבי שמעון חסידא: גזל הגוי - אסור, דאמר רב הונא: מנין לגזל הגוי שהוא אסור? שנאמר (דברים ז) "ואכלת את פל העמים אשר ה' אלהיך נתן לך", בזמן שהם מסורים בידך, ולא בזמן שאינם מסורים בידך.

מזה * ההוא גברא דהיה בעי אחווי אתיבנא דחבריה, אתא לקמיה דרב, אמר ליה: לא תחוי, ולא תחוי. אמר ליה: מחוינא ומחוינא! יתיב רב פהנא קמיה דרב - שמטיה לקועיה מנייה, קרי רב עילויה: (ישעיה נא) "בנייה עלפו שכוו פראש פל חוצות פתוא מכמר". מזה תוא זה - פנין שגפל במכמר - אין מרחמין עליו, אף ממונם של ישראל, פנין שגפל ביד עובדי פוכבים - אין מרחמין עליו. אמר ליה (רב) לרב פהנא: עד האידנא הוו פרסאי דלא קפדי אשפיכות דמים, והשתא איפא יונאי דקפדי אשפיכות דמים, ואמרי: 'מרדין' 'מרדין', קום סק לארעא דישראל, וקביל עלך דלא תיקשי לרבי יוחנן שבע שנין. אזל, אשפחיה לריש לקיש דיתב וקא מסיים מתיבתא דיומא לרבנן.

ותוא חמר תורבלא. תור שור. צלא יער: אין מרחמין עליו. ושפיר עבדת דקטלמיה: מסיים מתיבתא דיומא לרבנן. היה מחור ושונה להס מה שדרש רבי יוחנן אוחו היום לפי שריש לקיש חכס גדול היה ולאחר ששמעו כולם (מפי הרב)

עיון יעקב

מזה קום סק לארעא דישראל. אפילו למ"ד העולה מבבל לא"י עובר בעשה מ"מ מחמת אונס כזה שרי: **וקביל עליך דלא תקשי לר' יוחנן שבע שנין.** אפשר דכוון למספר זה דחשש אולי יש בו לתא דשפיכות דמים בשביל שהרג למסור הזה שהיה יכול להצילו באחד

עין יוסף

מזה מרדין. היא רציחה בלשון פרסי (רש"י בב"מ לט. ד"ה מחמת מרדין):

רש"י

והמורם מתודה. תוא ושוק וד' תלות מד' מינים שצוה תלות ורקיקים חמץ ורצוכה וכתיב (ויקרא ז) והקריב ממנו אחד מכל קרבן תרומה לה' לכהן הזורק וגו': והמורם מאיל נזיר. זרוע צלה ומהל ורקיק ותוא ושוק של שלמים צבלל תודה הוא דתודה שלמים אקרי והנך תרמי תודה ואיל נזיר משום דדמיין להדדי חשיב להו כחדא כדקאמר צשטיט חולין צפרק הזרוע (חולין קלג): ועורות קדשים. עורות עולה וחסאות ואשמות אצל קדשים קלים עורותיהן לצעלים כדאמרין צוצחים פרק טבול יוס (דף קג.) ומשוא"ה [קא] חשיב להו צהדי הנך דירושלים למעוטי דאין נחשבין צהדי הנך דגבולין דהני עורות לא מתייביז להו אלא צירושלים וצהדי הנך דצמקדש לא חשיב אלא הנהו דאי נפקי חוץ לקלעים מפסלי ציונא: ושרה אחוזה. שהקדישה צעלים ולא גאלה ומכרה גוצר כשהלוקח מחזירה ציונל מתחלקת לכהנים: ושרה חרמים. ישראל שהחרימו שדיהן: וגזל הגר. נמי קרי ליה מתנות גבולים שאס נתנו לכהן המשמר חוץ לירושלים יאל ואיל אשמו יעלה לירושלים להקריב:

מזה (בעי אחווי. ר"ל שלא גולה לעמנו אלא להראות לעובדי כוכבים על תיבנא של חזירו שיגול): לקועיה. לזואריה שצר מפרקמו: תוא. תיה הוא והוא שור הבז כדמתרגמינן (דברים ז)

מאבריו ומצינו בשפיכות דמים שנידון לשבע דורות כדמצינו ברוצח ראשון (בראשית ד) שבעתים יוקם קין לכך נתכוין ג"כ למנין המספר הזה לתשובתו להצילו מז' מדורי גיהנם ועיין במהרש"א: **שלא תקשי לר"י שבע שנין.** הזהיר בזה לפי שתלמידים שבבבל נקראים

צפנת

פענח

מה

לך לך

יב

ב. ד. ואגדלה וגו' בן חמש שנים ושבעים שנה וגו'. ע' תוס' ב"ק דף צ"ז, ע"ב א, דעשה מטבע ע"ש, ולשיטת רש"י ב, חוה שם צורה, דכ"נ מותר בצורה. לפי דכאן אמר בן ע"ה שנים, וזה לאחר כיבוש מלכים, ע' תוס' ברכות דף ז', ע"ב ג, ושבת דף י', ע"ב ד, ותוס' ע"ז דף ט', ע"א ה, וע'

א. שם בגמרא: איזהו מטבע של ירושלים? דוד ושלמה מצד אחד וירושלים עיר הקודש מצד אחר. ואיזהו מטבע של אברהם אבינו? זקן וזקינה מצד אחד ובחור ובתולה מצד אחר. ובתוס' שם, ד"ה מטבע: "בב"ר (לט, יא) דריש: ואגדלה שמך שיצא לו מוניטון בעולם, ומהו מוניטון זקן וזקינה מכאן... ונראה לא שהיה בו צורת זקן וזקינה... דאסור לעשות צורת אדם, אלא כך היה כתוב מצד אחד זקן וזקינה ומצד אחר בחור ובתולה. וכן פירש בקונטרס גבי דוד ושלמה וירושלים עיה"ק שכך היה כתוב במטבע."

ב. שם, ד"ה דוד ושלמה: "כתוב מצד אחד ומצד שני כתוב ירושלים עיר הקדש". ובד"ה בחור ובתולה: "יצחק ורבקה. זקן וזקינה, אברהם ושרה". והנה על בחור ובתולה לא כתב רש"י דהיה כתוב כן, כמו שכתב על דוד ושלמה, משום דסובר דבזה היו צורות ממש. ובצ"פ הל' ע"ז פ"ג, הל' י' כתב: "עיין בכ"מ ועמש"כ רבינו בהל' מלכים פ"ט סוף הל' ב', דאף לעשות צורה אין מניחין לב"ג, ועכצ"ל דרבינו לא היה בגרסתו [בר"ה כד, ב] הך שאני ר"ג (דאחרים עשו לו). ועיין ב"ק דף צ"ז, ע"ב, מה דרש"י ז"ל לא פירש על מטבע של אברהם רק על של (ביהמ"ק) [ירושלים], ע"ש בתוס', משום דרש"י ס"ל דב"ג לא הוזהר על כך. וכ"כ בשו"ת צ"פ (נ"י) סי' נ"ז, ח"ל בתו"ד: "וזה ר"ל הרמב"ם ז"ל בהל' מלכים פ"ט הל' ב' דגם ב"ג מוזהר, רק לא מיתה, וכן בסנהדרין דף נ"ו, ע"ב, פלוגתא בזה אם חייבין ע"ז, אבל מוזהרין. וכן ברש"י ב"ק דף צ"ז, ע"ב, דרק על מטבע של ירושלים כתב שהיה בכתב, לא כתוס' בשם על שם אברהם, משום דרש"י ס"ל דב"ג לא מוזהר על זה, דלא כהרמב"ם ז"ל, ותוס' ס"ל כהרמב"ם...". ועיין "תורה שלמה", לך, פי"ב, בביאור למאמר נג. ותוס' ראש השנה כד, ב, ד"ה שאני ר"ג ובמנ"ח, מצוה לט.

ג. ד"ה לא: "וי"ל שהפרשיות לא נאמרו כסדר... וכן צ"ל ע"כ, שהרי אברהם היה בן שבעים שנה בברית בין הבתרים... ובמלחמת המלכים היה בן ע"ג שנים, שהרי כל הימים של סדום נ"ב שנים...".

ד. ד"ה ושל סדום נ"ב שנה: "כמו שמוכה בקונטרס שהיה אברהם בן פ"ח שנה

מו צפנת לך לך יב פענח

גדרים דף ל"ב, ע"ש בזה. ואז תיקן מעשר, ע' ברמב"ם וראב"ד בהלכות מלכים ז בזה, ובמע"ש צריך כסף שיש עליו צורה ח לכן עשה מטבע עם

כשנבנת' סדום ושלוחה כ"ו שנים, משמע שהיה אברהם בן ע"ג כשהרג את המלכים. ובסדר עולם משמע שהיה בן ע"ה שנה כשהכה את המלכים, דקאמר התם אברהם אבינו כשנדבר עמו בין הבתרים בן ע' שנה היה. וראה "תורה שלמה", שם, אות ה ואות צ.

ה. ד"ה וגמירי דאברהם אבינו בההיא שתא בר חמשין ותרתינן שנין הוה: "ואע"ג דכתיב ואברהם בן חמש שנים ושבעים שנה בצאתו מחרן, שתי יציאות הוה, שהרי בברית בין הבתרים היה בן שבעים ואז היה בארץ ישראל, ושוב חזר לחרן ועשה שם חמש שנים, כדאיתא בסדר עולם".

ז. ע"א: אמר ר' אבהו אמר רבי אלעזר: מפני מה נענש אברהם אבינו ונשתעבדו בניו למצרים מאתים ועשר שנים? מפני שעשה אנגרייא בתלמידי חכמים, שנאמר: "וירק את חניכיו ילידי ביתו" ... ור' יוחנן אמר שהפריש בני אדם מלהכנס תחת כנפי השכינה, שנאמר: "תן לי הנפש והרכוש קח לך" (ואברהם אבינו נתנם לו, ואילו עכבן לעצמו היה מכניסן תחת כנפי השכינה — ר"ן). מבואר כאן דברית בין הבתרים היה לאחר שכבש את המלכים.

ז. פ"ט הל' א', וז"ל הרמב"ם: "על ששה דברים נצטוה אדם הראשון ... הוסיף

לנח אבר מן החי, שנאמר: "אך בשר בנפשו דמו לא תאכלו", נמצאו שבע מצות.

וכן היה הדבר בכל העולם עד אברהם. בא אברהם ונצטוה יתר על אלו במילה,

והוא התפלל שחרית, ויצחק הפריש מעשר, והוסיף תפלה אחרת ...". ובהשגות

שם: "כן היה ראוי לומר והוא התפלל שחרית והפריש מעשר", ועי"ש בכ"מ,

דטעם הראב"ד משום דכתיב באברהם: "ויתן לו מעשו מכל", ולהרמב"ם צ"ל

דלא היה בתורת מעשר עי"ש. ועיין "תורה שלמה", לך, י"ד, קלב מהפדר"א,

ובביאורים שם מהמ"ר דמפורש כדעת הראב"ד, וע' שם, בביאור למאמר קלב.

וז"ל הצ"פ הל' מת"ע פ"ז, הל' ה: "ועיין במה דפליגי רבינו והר"א ז"ל בהל'

מלכים פ"ט ה"א, מי הפריש מעשר יצחק או אברהם, ורבינו ס"ל דהך דאברהם

לא הוה רק בגדר תרומת מכס, ואזיל לשיטתיה דס"ל בס' המצות דלא היה

רק למצוה לשעה ולא כבה"ג, ועיין מנחות דף ע"ז, ע"ב, דמבואר כך, ובתוס'

יומא דף כ"ד, ע"א עי"ש. ועיין מש"כ רבינו לקמן פי"ב פסוק כ"ב.

ח. שבת קכח, א: דרזמנא אמר: "וצרת הכסף בידך", דבר שיש בו צרה. ועיין

מש"כ רבינו לקמן בפסוק יא: "וקיים מעשר רק תרומת מכס, לא מתבואה,

רק מע"ש".

צפנת   לדך יב   פענח   מז

צורה. וע' פסחים דף קי"ז, ע"ב ס, דאז תקן מגן אברהם, וזה המטבע שלו י.

ת. ואת הנפש וגו'. עיין ע"ז דף ט' יא דאז הוה בן נ"ב שנים ואז הוה התחלה של שני אלפים תורה, וזה בת דנקרא בכל יב זה בן נ"ב שנה, דתורה הוא זה יג, עיין רפ"ח יד דקדושין, וע' ספרי פרשת ואתחנן ע"ש בזה פים' ל"ב ס, עכ"פ אברהם אבינו למד כל התורה ונתגלו לו כל מעמי תורה, כמבואר בתוספ' סוף קדושין סו קכ"ג שנה כמו שנתיו של אהרן

פ. א"ר שמעון בן לקיש: ואעשך לגוי גדול, זהו שאומרים אלהי אברהם: ואברכך, זהו שאומרים אלהי יצחק... יכול יהו חותמין בכולן? ת"ל: והיה ברכה, בך חותמין (מגן אברהם), ואין חותמין בכולן.

י. ר"ל שיצא טבעו בעולם, ותיקן אז מגן אברהם שהכל ראו שה' הוא מגינו ומצילו. ועיין תורה שלמה, לך, יב, בביאור למאמר מ"ח מפדר"א פכ"ז, דבשעת מלחמת אמרפל אמרו מלאכי השרת ברכת מגן אברהם.

יא. ע"א: תנא דבי אליהו, ששת אלפים שנה הוי העולם: שני אלפים תוהו, שני אלפים תורה, ושני אלפים ימות המשיח, בעונותינו שרבו יצאו מהן מה שיצאו מהן. שני אלפים תורה, מאימת? אי גימא ממתן תורה, עד השתא ליכא כולי האי... אלא מואת הנפש אשר עשו בחרן' (ומתרגמין דשעבידו לאורייתא — רש"י), וגמירי דאברהם בההיא שעתא בר חמשין ותרתי הוה.

יב. ב"ב טו, ב: וה' ברך את אברהם בכל, מאי בכל? ... ר' יהודה אומר: שהיתה לו בת. אחרים אומרים: בת היתה לו לאברהם ובכל שמה.

יג. בכל בגמטריא ג"ב. ועמש"כ רבינו לקמן, ד"ה ר"ל כך: «ובת, תורה היתה בתו, לזה התחיל מבן ג"ב שנה».

יד. אולי צ"ל: דפ"ב = דף פב, א: אבל התורה אינו כן, אלא משמרתו מכל רע... וכן הוא אומר באברהם אבינו: ואברהם זקן וה' ברך את אברהם בכל, מצינו שעשה אברהם אבינו את כל התורה כולה עד שלא נתנה, שנאמר: עקב אשר שמע אברהם בקולי וישמור משמרת מצותי חקותי ותורותי. ועיין מהרש"א שם, טו. ואהבת את ד' אלהיך, אהבהו על כל הבריות כאברהם אביך, כענין שנאמר: ואת הנפש אשר עשו בחרן' והלא אם מתכנסים כל באי העולם לבראות יתוש אחד ולהכניס בו נשמה אינן יכולים לבראותו, ומה ת"ל: ואת הנפש אשר עשו בחרן? אלא מלמד שהיה אברהם אבינו מגיירם ומכניסן תחת כנפי השכינה. ועיין בתורה שלמה לך, פי"ב, צה.

טז. וכן אתה מוצא באברהם אבינו שברכו המקום בזקנתו יותר מנערותו...

וכל כך למה? מפני שעשה את התורה עד שלא באה, שנאמר: עקב

